

20.7.2020

VÄLIAIKAINEN MIETINTÖ

ehdotuksesta neuvoston päätökseksi sen toteamisesta, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta (COM(2017)0835 – 2017/0360R(NLE))

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

Esittelijä: Juan Fernando López Aguilar

SISÄLTÖ

	Sivu
EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS	3
PERUSTELUT	26
LIITE: LUETTELO YHTEISÖISTÄ JA HENKILÖISTÄ, JOILTA ESITTELIJÄ ON SAANUT TIETOJA	31
NAISTEN OIKEUKSIEN JA SUKUPUOLTEN TASA-ARVON VALIOKUNNAN LAUSUNTO	32
ASIAN KÄSITTELY ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	41
LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	42

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

ehdotuksesta neuvoston päätökseksi sen toteamisesta, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta (COM(2017)0835 – 2017/0360R(NLE))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon ehdotuksen neuvoston päätökseksi (COM(2017)0835),
- ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 2 artiklan ja 7 artiklan 1 kohdan,
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan,
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn Euroopan yleissopimuksen ja sen pöytäkirjat,
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,
- ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien kansainväliset ihmisoikeussopimukset, kuten kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,
- ottaa huomioon Euroopan neuvoston yleissopimuksen naiseen kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin yleissopimus),
- ottaa huomioon 20. huhtikuuta 2004 antamansa lainsäädäntöpäätöslauselman komission tiedonannosta Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklasta ”Unionin perusarvojen kunnioittaminen ja edistäminen”¹,
- ottaa huomioon 15. lokakuuta 2003 annetun komission tiedonannon neuvostolle ja Euroopan parlamentille Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklasta – Unionin perusarvojen kunnioittaminen ja edistäminen²,
- ottaa huomioon 11. maaliskuuta 2014 annetun komission tiedonannon Euroopan parlamentille ja neuvostolle ”Uusi EU:n toimintakehys oikeusvaltioperiaatteen vahvistamiseksi”³,
- ottaa huomioon 13. huhtikuuta 2016 antamansa päätöslauselman Puolan tilanteesta⁴,
- ottaa huomioon 14. syyskuuta 2016 antamansa päätöslauselman Puolan viimeaikaisista tapahtumista ja niiden vaikutuksesta Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettuihin perusoikeuksiin⁵,

¹ EUVL C 104 E, 30.4.2004, s. 408.

² COM(2003)0606.

³ COM(2014)0158.

⁴ Hyväksytyt tekstit, [P8_TA\(2016\)0123](#).

⁵ Hyväksytyt tekstit, [P8_TA\(2016\)0344](#).

- ottaa huomioon 15. marraskuuta 2017 antamansa päätöslauselman oikeusvaltion ja demokratian tilasta Puolassa⁶,
- ottaa huomioon, että komissio käynnisti tammikuussa 2016 oikeusvaltiotoimintakehyksen mukaisen jäsennellyn vuoropuhelun,
- ottaa huomioon oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta Puolassa 27. heinäkuuta 2016 annetun komission suosituksen (EU) 2016/1374⁷,
- ottaa huomioon oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta Puolassa 21. joulukuuta 2016 annetun komission suosituksen (EU) 2017/146⁸, joka täydentää suositusta (EU) 2016/1374,
- ottaa huomioon oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta Puolassa 26. heinäkuuta 2017 annetun komission suosituksen (EU) 2017/1520⁹, joka täydentää suosituksia (EU) 2016/1374 ja (EU) 2017/146,
- ottaa huomioon oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta Puolassa 20. joulukuuta 2017 annetun komission suosituksen (EU) 2018/103¹⁰, joka täydentää komission suosituksia (EU) 2016/1374, (EU) 2017/146 ja (EU) 2017/1520,
- ottaa huomioon 1. maaliskuuta 2018 antamansa päätöslauselman komission päätöksestä käynnistää SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukainen menettely Puolan tilanteen johdosta¹¹,
- ottaa huomioon 14. marraskuuta 2019 antamansa päätöslauselman seksuaalikasvatuksen kriminalisoinnista Puolassa¹²,
- ottaa huomioon 18. joulukuuta 2019 antamansa päätöslauselman hlbt-i-henkilöihin kohdistuvasta julkisesta syrjinnästä ja vihapuheesta, mukaan lukien hlbt-i-vapaat alueet¹³,
- ottaa huomioon 16. tammikuuta 2019 antamansa päätöslauselman perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa vuonna 2017¹⁴,
- ottaa huomioon 3. toukokuuta 2018 antamansa päätöslauselman tiedotusvälineiden moniarvoisuudesta ja vapaudesta Euroopan unionissa¹⁵,

⁶ Hyväksytyt tekstit, [P8_TA\(2017\)0442](#).

⁷ EUVL L 217, 12.8.2016, s. 53.

⁸ EUVL L 22, 27.1.2017, s. 65.

⁹ EUVL L 228, 2.9.2017, s. 19.

¹⁰ EUVL L 17, 23.1.2018, s. 50.

¹¹ Hyväksytyt tekstit, [P8_TA\(2018\)0055](#).

¹² Hyväksytyt tekstit, [P9_TA\(2019\)0058](#).

¹³ Hyväksytyt tekstit, [P9_TA\(2019\)0101](#).

¹⁴ Hyväksytyt tekstit, [P8_TA\(2019\)0032](#).

¹⁵ Hyväksytyt tekstit, [P8_TA\(2018\)0204](#).

- ottaa huomioon 16. tammikuuta 2020 antamansa päätöslauselman käynnissä olevista SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisista Puolaa ja Unkaria koskevista kuulemisista¹⁶,
- ottaa huomioon 17. huhtikuuta 2020 antamansa päätöslauselman EU:n yhteensovitetuista toimista covid-19-pandemian ja sen seurausten torjumiseksi¹⁷,
- ottaa huomioon 25. lokakuuta 2016 antamansa päätöslauselman suosituksista komissiolle demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta¹⁸,
- ottaa huomioon 13. helmikuuta 2019 antamansa päätöslauselman naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon heikentämisyhtymistä EU:ssa¹⁹,
- ottaa huomioon 28. marraskuuta 2019 antamansa päätöslauselman EU:n liittymisestä Istanbulin yleissopimukseen ja muista toimenpiteistä sukupuoleen perustuvan väkivallan torjumiseksi²⁰,
- ottaa huomioon 4. huhtikuuta 2019 antamansa lainsäädäntöpäätöslauselman ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin talousarvion suojaamisesta tilanteissa, joissa oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen jäsenvaltioissa kohdistuu yleisiä puutteita²¹,
- ottaa huomioon 17. huhtikuuta 2019 antamansa lainsäädäntöpäätöslauselman ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi perusoikeuksien ja arvojen ohjelman perustamisesta²²,
- ottaa huomioon komission Puolaa vastaan käynnistämät neljä rikkomusmenettelyä, jotka liittyvät Puolan oikeusjärjestelmän uudistukseen ja joista kaksi ensimmäistä ovat johtaneet unionin tuomioistuimen tuomioihin²³, joissa todetaan, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, jossa vahvistetaan tehokkaan oikeussuojan periaate, on rikottu, kun taas kaksi muuta menettelyä ovat vielä kesken,
- ottaa huomioon kolme kuulemistä, jotka yleisten asioiden neuvosto järjesti Puolan kanssa vuonna 2018 SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti,
- ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan Varsovaan 19.–21. syyskuuta 2018 tekemän vierailun jälkeen 3. joulukuuta 2018 päivätyn

¹⁶ Hyväksytyt tekstit, [P9_TA\(2020\)0014](#).

¹⁷ Hyväksytyt tekstit, [P9_TA\(2020\)0054](#).

¹⁸ Hyväksytyt tekstit, [P8_TA\(2016\)0409](#).

¹⁹ Hyväksytyt tekstit, [P8_TA\(2019\)0111](#).

²⁰ Hyväksytyt tekstit, [P9_TA\(2019\)0080](#).

²¹ Hyväksytyt tekstit, [P8_TA\(2019\)0349](#).

²² Hyväksytyt tekstit, [P8_TA\(2019\)0407](#).

²³ Euroopan Unionin tuomioistuimen tuomio, 24.6.2019, komissio v. Puola, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531; Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio 5.11.2019, komissio v. Puola, C-192/18, ECLI:EU:C:2019:924.

virksamtkaraportin sekä valiokunnassa 20. marraskuuta 2018 ja 23. huhtikuuta 2020 pidetyt kuulemistilaisuudet Puolan oikeusvaltiotilanteesta,

- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeusviraston ja Euroopan petostentorjuntaviraston vuosikertomukset,
 - ottaa huomioon Maailman terveysjärjestön (WHO) vuonna 2018 antamat suositukset nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveydestä ja -oikeuksista,
 - ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomion, 24. heinäkuuta 2014, Al Nashiri v. Puola, (hakemus nro. 28761/11),
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 89 artiklan ja 105 artiklan 5 kohdan,
 - ottaa huomioon naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan lausunnon,
 - ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan väliaikaisen mietinnön (A9-0138/2020),
- A. ottaa huomioon, että unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina, kuten Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa määrätään ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa ja kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa todetaan;
- B. ottaa huomioon, että toisin kuin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 258 artiklan, Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklan soveltamisala ei rajoitu unionin oikeuden kattamiin aloihin, kuten 15. lokakuuta 2003 annetussa komission tiedonannossa todetaan, ja että unioni voi näin ollen arvioida, onko olemassa selvä vaara, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettuja yhteisiä arvoja loukataan vakavasti, ei pelkästään silloin, kun loukkaus tapahtuu tällä rajatulla alalla, vaan myös silloin, kun loukkaus tapahtuu aloilla, joilla jäsenvaltiot toimivat itsenäisesti;
- C. toteaa, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa mainittujen arvojen rikkomista jäsenvaltiossa koskeva selvä vaara ei koske ainoastaan yksittäistä jäsenvaltiota, jossa riski on olemassa, vaan vaikuttaa aina kielteisesti muihin jäsenvaltioihin, niiden keskinäiseen luottamukseen ja unionin koko luonteeseen;
- D. ottaa huomioon, että jäsenvaltiot ovat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 49 artiklan mukaisesti sitoutuneet vapaasti ja vapaaehtoisesti sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettuihin yhteisiin arvoihin;
1. toteaa, että parlamentin huolenaiheet liittyvät seuraaviin seikkoihin:
- lainsäädäntöjärjestelmän ja vaalijärjestelmän toimivuus
 - oikeuslaitoksen riippumattomuus ja tuomareiden oikeudet
 - perusoikeuksien suojaaminen;

2. toistaa useissa oikeusvaltion ja demokratian tilanteesta Puolassa antamissaan päätöslauselmissa esittämänsä kannan, jonka mukaan tässä päätöslauselmassa mainitut tosiseikat ja suuntaukset yhdessä merkitsevät systeemistä uhkaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2 artiklan arvoille ja muodostavat selvän vaaran niiden vakavasta rikkomisesta;
3. ilmaisee syvän huolensa siitä, että kolmesta Puolan viranomaisten kanssa neuvostossa pidetystä kuulemisesta, useista Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnassa Puolan viranomaisten läsnä ollessa käydyistä keskusteluista, Yhdistyneiden kansakuntien, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) ja Euroopan neuvoston hälyttävistä raporteista ja neljästä komission käynnistämästä rikkomusmenettelystä huolimatta Puolan oikeusvaltiotilannetta ei ole korjattu vaan se on heikentynyt vakavasti SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn aloittamisen jälkeen; katsoo, että SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn puitteissa neuvostossa käydyt keskustelut eivät ole olleet säännöllisiä eivätkä jäseneltyjä eikä niissä ole käsitelty riittävästi menettelyn käynnistämisen syynä olleita olennaisia kysymyksiä eikä kartoitettu asianmukaisesti sitä, millainen vaikutus Puolan hallituksen toimilla on SEU-sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettuihin arvoihin;
4. panee merkille, että komission 20. joulukuuta 2017 antama, SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukainen perusteltu ehdotus oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta Puolassa: ehdotus neuvoston päätökseksi sen toteamisesta, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta²⁴, on rajallinen soveltamisalaltaan, sillä se koskee Puolan oikeusvaltiotilannetta suppeassa merkityksessä oikeuslaitoksen riippumattomuutena; katsoo, että perustellun ehdotuksen soveltamisalaa on kiireellisesti laajennettava sisällyttämällä siihen selvä riski unionin muiden perusarvojen, erityisesti demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen, vakavista loukkauksista;
5. katsoo, että viimeisimmät tapahtumat SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisissa kuulemisissa tuovat jälleen korostetusti esiin, että tarvitaan välittömästi demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevaa täydentävää ja ennaltaehkäisevää unionin mekanismeja, kuten parlamentti esitti 25. lokakuuta 2016 antamassaan päätöslauselmassa;
6. vahvistaa kantansa, joka koskee ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin talousarvion suojaamisesta tilanteissa, joissa oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen jäsenvaltioissa kohdistuu yleisiä puutteita, mukaan lukien tarve suojata edunsaajien oikeudet, ja kehottaa neuvostoa aloittamaan toimielinten väliset neuvottelut mahdollisimman pian;
7. toistaa kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman budjettimäärärahoja seuraavassa monivuotisessa rahoituskehityksessä koskevan kantansa ja kehottaa neuvostoa ja komissiota varmistamaan, että kansallisille ja paikallisille kansalaisyhteiskunnan organisaatiolle annetaan riittävästi rahoitusta, jotta voidaan lisätä ruohonjuuritason tukea demokratialle, oikeusvaltioperiaatelle ja perusoikeuksille Puolassa ja muissa jäsenvaltioissa;

²⁴ COM(2017)0835.

Puolan lainsäädäntöjärjestelmän ja vaalijärjestelmän toimivuus

Puolan parlamentin käyttämä valta tarkistaa perustuslakia

8. tuomitsee sen, että Puolan parlamentti otti itselleen perustuslain tarkistamisvaltuudet, joita sillä ei ollut toimiessaan tavallisena lainsäätäjänä, kun se hyväksyi 22. joulukuuta 2015 lain perustuslakituomioistuimesta annetun lain muuttamisesta²⁵ ja 22. heinäkuuta 2016 perustuslakituomioistuimesta annetun lain²⁶, kuten perustuslakituomioistuin totesi 9. maaliskuuta²⁷, 11. elokuuta²⁸ ja 7. marraskuuta 2016²⁹ antamissaan tuomioissa³⁰;
9. pitää lisäksi valitettavana, että Puolan parlamentti on hyväksynyt monia erityisen arkaluonteisia säädöksiä aikana, jolloin lakien riippumatonta perustuslainmukaisuuden valvontaa ei voida enää tehokkaasti taata, kuten 30. joulukuuta 2015 annettu laki, jolla muutetaan virkamieslakia ja tiettyjä muita lakeja³¹, 15. tammikuuta 2016 annettu laki, jolla muutetaan poliisilakia ja tiettyjä muita lakeja³², 28. tammikuuta 2016 annettu laki syyttäjälaitoksesta³³ ja 28. tammikuuta 2016 annettu laki, jolla pannaan täytäntöön yleistä syyttäjälaitosta koskeva laki³⁴, 18. maaliskuuta 2016 annettu laki, jolla muutetaan oikeusasiamiestä koskevaa lakia ja tiettyjä muita lakeja³⁵, 22. kesäkuuta 2016 annettu laki kansallisesta medianeuvostosta³⁶, 10. kesäkuuta 2016 annettu laki terrorismintorjunnasta³⁷ sekä useita muita säädöksiä, joilla järjestetään oikeusjärjestelmää perinpohjaisesti uudelleen³⁸;

Nopeutettujen lainsäädäntömenettelyjen käyttö

10. pitää valitettavana, että Puolan parlamentti käyttää usein nopeutettuja lainsäädäntömenettelyjä hyväksyessään keskeistä lainsäädäntöä, jolla uudistetaan

²⁵ Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. 2015 poz. 2217).

²⁶ Ustawa z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. 2016 poz. 1157).

²⁷ Perustuslakituomioistuimen tuomio 9. maaliskuuta 2016, K 47/15.

²⁸ Perustuslakituomioistuimen tuomio 11. elokuuta 2016, K 39/16.

²⁹ Perustuslakituomioistuimen tuomio 7. marraskuuta 2016, K 44/16.

³⁰ Ks. Venetsian komission 14. lokakuuta 2016 antama lausunto perustuslakituomioistuimesta 22. heinäkuuta 2016 annetusta laista, lausunto nro. 860/2016, 127 kohta; komission 20. joulukuuta 2017 antama perusteltu ehdotus, 91 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

³¹ Ustawa z dnia 30 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o służbie cywilnej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016 poz. 34).

³² Ustawa z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016 poz. 147).

³³ Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz.U. 2016 poz. 177).

³⁴ Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o prokuraturze (Dz.U. 2016 poz. 178).

³⁵ Ustawa z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016 poz. 677).

³⁶ Ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o Radzie Mediów Narodowych (Dz.U. 2016 poz. 929).

³⁷ Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz.U. 2016 poz. 904).

³⁸ Ks. komission 20. joulukuuta 2017 antama perusteltu ehdotus, 112–113 kohta.

oikeuslaitoksen organisaatiota ja toimintaa, kuulematta mielekkäällä tavalla sidosryhmiä, esimerkiksi tuomarikuntaa³⁹;

Vaalilaki ja vaalien järjestäminen

11. panee huolestuneena merkille, että Etyjin mukaan tiedotusvälineiden puolueellisuus ja suvaitsematon retoriikka lokakuun 2019 parlamenttivaalien kampanjassa olivat merkittävä huolenaihe⁴⁰ ja että vaikka kaikki ehdokkaat pystyivät kampanjoimaan vapaasti, valtion korkeat virkamiehet käyttivät julkisesti rahoitettuja tapahtumia kampanjaviestintään; panee lisäksi merkille, että vallassa olevan puolueen hallitseva asema julkisissa tiedotusvälineissä vahvisti entisestään sen ylivoimaa⁴¹;
12. on huolissaan siitä, että korkeimman oikeuden uuden erityisvalvonnan ja yleisten asioiden jaoston (jäljempänä 'erityisvalvontajaosto'), jonka enemmistö koostuu uuden kansallisen tuomarineuvoston nimittämistä tuomareista ja jota ei ehkä hyväksytä riippumattomaksi tuomioistuimeksi unionin tuomioistuimen arvioinnin mukaan, tehtävänä on varmistaa parlamenttivaalien pätevyys ja tutkia vaaleihin liittyviä kiistoja; toteaa, että tämä herättää vakavaa huolta vallanjaosta ja Puolan demokratian toiminnasta, sillä se tekee vaaliriitojen oikeudellisen valvonnan erityisen alttiiksi poliittiselle vaikuttamiselle ja voi aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta tällaisen oikeudellisen valvonnan pätevydestä⁴²;
13. panee merkille, että Venetsian komission vuoden 2002 hyvän käytännön ohjeissa vaaliasioissa⁴³ annetaan selkeät suuntaviivat parlamenttivaalien järjestämisestä yleisissä hätätilanteissa ja myös epidemioiden aikana; panee merkille, että vaikka näiden ohjeiden mukaan poikkeukselliset äänestysjärjestelyt ovat mahdollisia, niiden käyttöön ottamista koskevien muutosten katsotaan olevan parhaiden eurooppalaisten käytäntöjen mukaisia vain silloin, jos yleisen äänioikeuden periaate taataan; katsoo, että tämä ei päde 10. toukokuuta 2020 järjestettäväksi suunniteltujen presidentinvaalien vaalijärjestelyihin tehtyihin muutoksiin, koska ne saattaisivat estää vaalien toimittamisen rehellisellä, salaisella ja yhdenvertaisella tavalla kunnioittaen täysimääräisesti oikeutta yksityisyyteen⁴⁴ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston

³⁹ Euroopan tuomarineuvostojen verkosto, Varsovan julistus, 3. kesäkuuta 2016.

⁴⁰ Etyj/ODIHR, lausunto alustavista havainnoista ja päätelmistä sen rajoitettua vaalitarkkailua suorittavan kansainvälisen valtuuskunnan tehtävän jälkeen, 14. lokakuuta 2019.

⁴¹ Etyj/ODIHR, rajoitettua vaalitarkkailua suorittavan kansainvälisen valtuuskunnan loppuraportti 13. lokakuuta 2019 pidetyistä parlamenttivaaleista, Varsova, 14. helmikuuta 2020.

⁴² Venetsian komissio, lausunto 8.–9. joulukuuta 2017, CDL-AD(2017)031, 43 kohta; oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta Puolassa 20. joulukuuta 2017 annettu komission suositus (EU) 2018/103, joka täydentää suosituksia (EU) 2016/1374, (EU) 2017/146 ja (EU) 2017/1520, 25 kohta.

⁴³ Venetsian komissio, CDL-AD (2002) 23, lausunto nro. 190/2002, hyvän käytännön ohjeet vaaleihin liittyvissä asioissa. Suuntaviivat ja selitysmuistio, 30. lokakuuta 2002; katso myös Venetsian komissio, CDL-PI(2020)005rev-e Report – Respect for Democracy Human Rights and Rule of Law during States of Emergency – Reflections, s. 23.

⁴⁴ Ks. myös Etyj/ODIHR, lausunto säädösehdotuksesta, joka koskee Puolan tasavallan presidentin yleisten vaalien järjestämistä koskevia vuonna 2020 määrättyjä erityissääntöjä (senaatin asiakirja nro. 99), 27. huhtikuuta 2020.

asetuksen (EU) 2016/679⁴⁵ mukaisesti; toteaa lisäksi, että nämä muutokset ovat vastoin Puolan perustuslakituomioistuimen oikeuskäytäntöä, joka kehitettiin perustuslainmukaisuuden valvonnan ollessa vielä tehokasta ja jonka mukaan vaalilain muuttaminen ei ole enää sallittua kuusi kuukautta ennen vaaleja; panee huolestuneena merkille, että ilmoitus presidentinvaalien lykkäämisestä annettiin vain neljä päivää ennen suunniteltua päivämäärää;

Oikeuslaitoksen ja muiden elinten riippumattomuus ja tuomareiden oikeudet Puolassa

Oikeusjärjestelmän uudistus – yleisiä huomioita

14. toteaa, että vaikka oikeusjärjestelmän organisointi kuuluu kansalliseen toimivaltaan, unionin tuomioistuin on toistuvasti todennut, että jäsenvaltioiden on tätä toimivaltaa käyttäessään noudatettava unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan; muistuttaa, että kansalliset tuomarit ovat myös unionin oikeutta soveltavia eurooppalaisia tuomareita, minkä vuoksi heidän riippumattomuutensa on yhteinen huolenaihe unionille, myös unionin tuomioistuimelle, jonka on valvottava oikeusvaltioperiaatteen noudattamista, sellaisena kuin se on vahvistettu SEU-sopimuksen 19 artiklassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä 'perusoikeuskirja') 47 artiklassa unionin oikeuden soveltamisen alalla; kehottaa Puolan viranomaisia suojelemaan ja ylläpitämään Puolan tuomioistuinten riippumattomuutta;

Perustuslakituomioistuimen kokoonpano ja toiminta

15. muistuttaa, että perustuslakituomioistuinta koskevat lait, jotka hyväksyttiin 22. joulukuuta 2015 ja 22. heinäkuuta 2016, sekä vuoden 2016 lopussa hyväksytyt kolmen säädöksen paketti⁴⁶ horjuttivat vakavasti perustuslakituomioistuimen riippumattomuutta ja legitimiyyttä ja että perustuslakituomioistuin julisti 22. joulukuuta 2015 ja 22. heinäkuuta 2016 annetut lait perustuslain vastaisiksi 9. maaliskuuta 2016 ja 11. elokuuta 2016; muistuttaa, että Puolan viranomaiset eivät tuolloin julkaisseet kyseisiä tuomioita eivätkä panneet niitä täytäntöön; pitää erittäin valitettavana, että Puolan lakien perustuslainmukaisuutta ei voida enää tehokkaasti taata Puolassa edellä mainittujen lainsäädäntömuutosten voimaantulon jälkeen⁴⁷; kehottaa komissiota harkitsemaan rikkomusmenettelyn käynnistämistä perustuslakituomioistuinta koskevan lainsäädännön, sen laittoman kokoonpanon ja Euroopan unionin tuomioistuimen

⁴⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasäädös) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁴⁶ Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U. 2016 poz. 2072); ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz.U. 2016 poz. 2073); Ustawa z dnia 13 grudnia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz.U. 2016 poz. 2074).

⁴⁷ Venetsian komissio, lausunto 14.–15. lokakuuta 2016, 128 kohta; YK:n ihmisoikeuskomitea, loppupäätelmät seitsemännessä Puolaa koskevasta määräaikaiskatsauksesta, 31. lokakuuta 2016, 7–8 kohta; komission suositus (EU) 2017/1520.

19. marraskuuta 2019 antaman ennakkoratkaisun⁴⁸ noudattamisen estämiseen liittyvän roolin osalta;

Korkeimman oikeuden tuomareiden eläkkeelle siirtymistä, nimittämistä ja kurinpittoa koskevat menettelyt

16. muistuttaa, että vuonna 2017 muutokset korkeimman oikeuden ensimmäisen presidentin (jäljempänä ensimmäinen presidentti) virkaan ehdokkaina olevien nimittämismenettelmään veivät kaiken merkityksen korkeimman oikeuden tuomarien osallistumiselta valintamenettelyyn; tuomitsee sen, että 20. joulukuuta 2019 annettu laki, jolla muutettiin yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annettua lakia, korkeinta oikeutta koskevaa lakia ja tiettyjä muita lakeja⁴⁹, vähentää entisestään tuomarien osallistumista korkeimman oikeuden ensimmäisen presidentin valintaprosessiin, sillä siinä otetaan käyttöön Puolan tasavallan presidentin nimittämä virkaa tekevän ensimmäisen presidentin virka ja vähennetään päätösvaltaista jäsenmäärää kolmannella kierroksella vain 32 tuomariin 125:sta, mikä käytännössä johtaa Puolan perustuslain 183 pykälän 3 momentissa vahvistetusta Puolan tasavallan presidentin ja tuomarikunnan välisen vallanjaon mallista luopumiseen⁵⁰;
17. panee huolestuneena merkille virkaa tekevän ensimmäisen presidentin nimittämiseen ja hänen nimittämisensä jälkeen toteuttamiinsa toimiin liittyneet sääntöjenvastaisuudet; on erittäin huolissaan siitä, että ensimmäisen presidentin virkaan ehdolla olevien valintaprosessissa ei noudatettu Puolan perustuslain 183 pykälää eikä korkeimman oikeuden työjärjestystä ja että siinä ei noudatettu korkeimman oikeuden tuomareiden yleiskokouksen (jäljempänä 'yleiskokous') jäsenten neuvotteluja koskevia perusvaatimuksia; toteaa pahoitellen, että epäilyt, jotka koskevat yleiskokouksessa järjestetyn valintaprosessin pätevyyttä sekä virkaa tekevien presidenttien puolueettomuutta ja riippumattomuutta valintaprosessin aikana, voivat edelleen heikentää vallanjakoa ja Puolan tasavallan presidentin 25. toukokuuta 2020 nimittämän korkeimman oikeuden uuden ensimmäisen presidentin legitimitettiin ja kyseenalaistaa siten korkeimman oikeuden riippumattomuuden; muistuttaa, että Puolan tasavallan presidentti rikkoi samalla tavoin lakia, kun hän nimitti perustuslakituomioistuimen presidentin;
18. jakaa komission huolen siitä, että Puolan tasavallan presidentin (ja joissain tapauksissa oikeusministerin) mahdollisuus käyttää vaikutusvaltaa korkeimman oikeuden tuomareita vastaan käynnistetyissä kurinpitomenettelyissä nimittämällä kurinpitomenettelystä vastaavan virkamiehen tutkimaan asiaa, jolloin korkeimman oikeuden nimittämä kurinpitomenettelystä vastaava virkamies suljetaan pois kyseisestä

⁴⁸ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio, 19. marraskuuta 2019, A. K. ja muut v. Sąd Najwyższy, C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982.

⁴⁹ Ustawa z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 190).

⁵⁰ Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 51–55 kohta.

menettelystä, herättää huolta vallanjaon periaatteen kannalta ja saattaa vaikuttaa oikeuslaitoksen riippumattomuuteen⁵¹;

19. muistuttaa, että unionin tuomioistuin katsoi 24. kesäkuuta 2019 antamassaan tuomiossa⁵², että korkeimman oikeuden nykyisten tuomareiden eläkeiän alentaminen on unionin oikeuden vastaista ja rikkoo tuomareiden erottamattomuuden periaatetta ja siten oikeuslaitoksen riippumattomuuden periaatetta, sen jälkeen, kun se oli aiemmin hyväksynyt komission väli-toimia koskevan pyynnön 17. joulukuuta 2018 antamallaan määräyksellä⁵³; panee merkille, että Puolan viranomaiset hyväksyivät 21. marraskuuta 2018 lain, jolla muutettiin korkeimmasta oikeudesta annettua lakia⁵⁴, noudattaakseen unionin tuomioistuimen määräystä, mikä on tähän mennessä ainoa tapaus, jossa ne ovat kumonnet oikeusjärjestelmää sääntelevää lainsäädäntökehystä koskevat muutokset unionin tuomioistuimen päätöksen perusteella;

Korkeimman oikeuden kurinpitoasioita käsittelevän jaoston ja erityisvalvontajaoston kokoonpano ja toiminta

20. muistuttaa, että vuonna 2018 korkeimpaan oikeuteen perustettiin kaksi uutta jaostoa, kurinpitoasioita käsittelevä jaosto ja erityisvalvontajaosto, ja ne miehitettiin uuden kansallisen tuomarineuvoston valitsemilla vastikään nimitetyillä tuomareilla, joille annettiin erityisiä toimivaltuuksia, kuten erityisvalvontajaoston valtuudet kumota alemman oikeusasteen tuomioistuinten tai korkeimman oikeuden itsensä antamat lopulliset tuomiot ylimääräisellä uudelleentarkastelulla ja kurinpitoasioita käsittelevän jaoston valtuudet määrätä kurinpitoasioissa tuomioita muille korkeimman oikeuden ja yleisten tuomioistuinten tuomareille, mikä loi tosiasiallisesti ”korkeimman oikeuden korkeimman oikeuden sisälle”⁵⁵;
21. muistuttaa, että 19. marraskuuta 2019 antamassaan päätöksessä⁵⁶ unionin tuomioistuin vastasi korkeimman oikeuden (työoikeuden ja sosiaaliturva-asioiden jaoston, jäljempänä ’työoikeuden jaosto’) esittämään ennakkoratkaisupyyntöön, joka koski kurinpitoasioita käsittelevää jaostoa, ja totesi, että kansallisilla tuomioistuimilla on velvollisuus olla ottamatta huomioon kansallisen lainsäädännön säännöksiä, joilla

⁵¹ Ks. komission 20. joulukuuta 2017 antama perusteltu ehdotus, COM(2017)835, 133 kohta. Ks. myös Etyj–ODIHR, lausunto Puolan korkeimmasta oikeudesta annetun säädösluonnoksen tietyistä säännöksistä (26. syyskuuta 2017 alkaen), 13. marraskuuta 2017, s. 33.

⁵² Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio, 24.6.2019, komissio v. Puola, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531.

⁵³ Euroopan unionin tuomioistuimen 17. joulukuuta 2018 antama määräys, komissio v. Puola, C-619/18 R, ECLI:EU:C:2018:1021.

⁵⁴ Ustawa z dnia 21 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (Dz.U. 2018 poz. 2507).

⁵⁵ Etyj–ODIHR, 13. marraskuuta 2017 annettu lausunto, s. 7–20; Venetsian komissio, 8.–9. joulukuuta 2017 annettu lausunto, 43 kohta. oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta Puolassa 20. joulukuuta 2017 annettu komission suositus (EU) 2018/103, , joka täydentää komission suosituksia (EU) 2016/1374, (EU) 2017/146 ja (EU) 2017/1520 (EUVL L 17, 23.1.2018, s. 50), 25 kohta; GRECO, Puolan neljännen kierroksen arviointikertomuksen lisäys (34 artikla), 18.–

22. kesäkuuta 2018, 31 kohta; Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 8 kohta.

⁵⁶ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio, 19. marraskuuta 2019, A. K. ja muut v. Sąd Najwyższy, C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982.

varataan toimivalta ratkaista asia, jossa voidaan soveltaa unionin oikeutta elimeen, joka ei täytä riippumattomuuden ja puolueettomuuden vaatimuksia;

22. panee merkille, että ennakkoratkaisua pyytänyt korkein oikeus (työoikeuden jaosto) totesi myöhemmin 5. joulukuuta 2019 antamassaan tuomiossa⁵⁷, että kurinpitoasioita käsittelevä jaosto ei täytä Puolan ja unionin oikeuden mukaisia riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen vaatimuksia, ja toteaa, että korkein oikeus (siviili-, rikos- ja työoikeuden jaostot) antoi 23. tammikuuta 2020 päätöslauselman⁵⁸, jossa se toisti, että kurinpitoasioita käsittelevä jaosto ei ole tuomioistuin sen riippumattomuuden puutteen vuoksi, minkä vuoksi sen päätöksiä ei voida pitää asianmukaisesti valtuutetun tuomioistuimen antamina; panee erittäin huolestuneena merkille, että Puolan viranomaiset ovat ilmoittaneet, että näillä päätöksillä ei ole oikeudellista merkitystä kurinpitoasioita käsittelevän jaoston ja uuden kansallisen tuomarineuvoston toiminnan jatkumisen kannalta, ja että perustuslakituomioistuin julisti 20. huhtikuuta 2020 korkeimman oikeuden päätöslauselman perustuslain vastaiseksi⁵⁹ ja loi siten Puolaan vaarallisen oikeudellisen kahtiajaon, joka loukkaa avoimesti unionin oikeuden ensisijaisuutta ja unionin tuomioistuimen tulkinnan mukaan erityisesti SEU-sopimuksen 19 artiklan 1 kohtaa, sillä se rajoittaa unionin tuomioistuimen 19. marraskuuta 2019 tekemän päätöksen⁶⁰ tehokkuutta ja estää puolalaisia tuomioistujia panemasta sitä täytäntöön⁶¹;
23. panee merkille unionin tuomioistuimen 8. huhtikuuta 2020 antaman määräyksen⁶², jossa Puolaa kehoitetaan välittömästi keskeyttämään kurinpitoasioita käsittelevän jaoston toimivaltaa koskevien kansallisten säännösten soveltaminen, ja kehottaa Puolan viranomaisia panemaan määräyksen pikaisesti täytäntöön; kehottaa Puolan viranomaisia noudattamaan määräystä täysimääräisesti ja kehottaa komissiota esittämään unionin tuomioistuimelle lisäpyynnön sakon määräämiseksi, jos määräystä rikotaan jatkuvasti; kehottaa komissiota käynnistämään kiireellisesti rikkomusmenettelyt, jotka liittyvät erityisvalvontajaoston toimivaltaa koskeviin kansallisiin säännöksiin, koska sen kokoonpanossa on samat puutteet kuin kurinpitoasioita käsittelevässä jaostossa;

Uuden kansallisen tuomarineuvoston kokoonpano ja toiminta

24. muistuttaa, että jäsenvaltioilla on oikeus perustaa tuomarineuvosto, mutta jos tällainen neuvosto perustetaan, sen riippumattomuus on taattava eurooppalaisten normien ja jäsenvaltion perustuslain mukaisesti; muistuttaa, että sen jälkeen kun kansallista tuomarineuvostoa, joka on tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuuden turvaamisesta Puolan perustuslain 186 pykälän 1 momentin mukaisesti vastaava elin, uudistettiin 8. joulukuuta 2017 annetulla lailla, jolla muutettiin kansallisesta

⁵⁷ Korkeimman oikeuden tuomio 5. joulukuuta 2019, III PO 7/19.

⁵⁸ Korkeimman oikeuden siviili-, rikos- ja työasioita käsittelevien jaostojen päätöslauselma, 23. tammikuuta 2020, BSA I-4110–1/2020.

⁵⁹ Perustuslakituomioistuimen tuomio 20. huhtikuuta 2020, U 2/20.

⁶⁰ Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 38 kohta.

⁶¹ Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 38 kohta.

⁶² Euroopan unionin tuomioistuimen 8. huhtikuuta 2020 antama määräys, komissio v. Puola, C-791/19 R, ECLI:EU:C:2020:277.

tuomarineuvostosta annettua lakia ja eräitä muita lakeja⁶³, Puolan tuomarikunta menetti toimivaltuudet lähettää edustajia kansalliseen tuomarineuvostoon ja samalla vaikutusvaltansa tuomareiden rekrytointiin ja ylennyksiin; muistuttaa, että ennen uudistusta kansallisen tuomarineuvoston 25 jäsenestä 15 oli muiden tuomareiden valitsemia tuomareita, kun taas vuoden 2017 uudistuksen jälkeen Puolan parlamentin alahuone on valinnut nämä tuomarit; pitää erittäin valitettavana, että yhdessä kaikkien vanhojen sääntöjen nojalla nimitettyjen jäsenten toimikausien ennaikaisen päättymisen kanssa vuoden 2018 alussa tämä toimenpide johti kansallisen tuomarineuvoston pitkälle menevään politisoitumiseen⁶⁴;

25. muistuttaa, että pannessaan täytäntöön unionin tuomioistuimen 19. marraskuuta 2019 antamassa tuomiossa vahvistettuja kriteerejä korkein oikeus totesi 5. joulukuuta 2019 antamassaan tuomiossa ja 15. tammikuuta 2020 tekemissään päätöksissä⁶⁵ sekä 23. tammikuuta 2020 antamassaan päätöslauselmassa, että uuden kansallisen tuomarineuvoston ratkaiseva rooli vasta perustetun kurinpitoasioita käsittelevän jaoston tuomareiden valinnassa heikentää viimeksi mainitun riippumattomuutta ja puolueettomuutta⁶⁶; on huolissaan uuden kansallisen tuomarineuvoston nykyisessä kokoonpanossaan nimittämien tai ylentämien tuomareiden oikeudellisesta asemasta ja heidän ratkaisuihin osallistumisensa mahdollisista vaikutuksista menettelyjen pätevyYTEEN ja laillisuuteen;
26. muistuttaa, että Euroopan tuomarineuvostojen verkosto keskeytti uuden kansallisen tuomarineuvoston jäsenyyden 17. syyskuuta 2018, koska se ei enää täyttänyt vaatimuksia, jotka koskevat riippumattomuutta toimeenpanovallasta ja lainsäätäjistä, ja käynnisti erottamismenettelyn huhtikuussa 2020⁶⁷;
27. kehottaa komissiota käynnistämään rikkomusmenettelyt 12. toukokuuta 2011 annetusta kansallista tuomarineuvostoa koskevasta laista⁶⁸, sellaisena kuin se on muutettuna

⁶³ Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 poz. 3).

⁶⁴ Euroopan tuomareiden neuvoo-antavan neuvoston 7. huhtikuuta 2017 ja 12. lokakuuta 2017 antamat lausunnot; Etyj/ODIHR, lopullinen lausunto kansallisen tuomarineuvoston säädökseen esitetyistä muutosehdotuksista, 5. toukokuuta 2017; Venetsian komissio, 8.–9. joulukuuta 2017 annettu lausunto, sivut 5–7; GRECO, Puolaa koskeva ad hoc -mietintö (34 artikla), 19.–23. maaliskuuta 2018, ja lisäys 18.–22. kesäkuuta 2018; Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 42 ja 61 kohta.

⁶⁵ Korkeimman oikeuden päätös 15. tammikuuta 2020, III PO 8/18; korkeimman oikeuden päätös 15. tammikuuta 2020, III PO 9/18.

⁶⁶ Tässä asiassa ks. myös seuraavat Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa vireillä olevat asiat: Reczkowicz ja kaksi muuta v. Puola (hakemukset nro. 43447/19, 49868/19 ja 57511/19), Grzęda v. Puola (nro. 43572/18), Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Puola (nro. 4907/18), Broda v. Puola ja Bojara v. Puola (nro. 26691/18 ja 27367/18), Żurek v. Puola (nro. 39650/18) sekä Sobczyńska ym. v. Puola (nro. 62765/14, 62769/14, 62772/14 ja 11708/18).

⁶⁷ Euroopan tuomarineuvostojen verkoston johtokunnan 21. helmikuuta 2020 päivätty kirje. Katso myös Euroopan tuomariliiton 4. toukokuuta 2020 päivätty kirje, jolla tuetaan Euroopan tuomarineuvostojen verkostoa.

⁶⁸ Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. 2011 nr 126 poz. 714).

8. joulukuuta 2017, ja pyytämään unionin tuomioistuinta keskeyttämään uuden kansallisen tuomarineuvoston toiminnan välitoimilla;

Yleisten tuomioistuinten organisaatiota, tuomioistuinten presidenttien nimittämistä ja yleisten tuomioistuinten tuomareiden eläkejärjestelyä koskevat säännöt

28. pitää valitettavana, että oikeusministeri, joka on Puolan järjestelmässä myös valtakunnansyyttäjä, sai valtuudet nimittää ja erottaa alempien tuomioistuinten presidenttejä harkintansa mukaan kuuden kuukauden siirtymäkauden aikana ja että vuosina 2017–2018 oikeusministeri vaihtoi yli 150 tuomioistuinten presidenttiä ja varapresidenttiä; panee merkille, että tämän ajanjakson jälkeen tuomioistuinten presidenttien erottaminen jäi oikeusministerin tehtäväksi eikä näitä valtuuksia juurikaan valvota tehokkaasti; panee lisäksi merkille, että oikeusministeri sai myös muita ”kurinpidollisia” valtuuksia suhteessa tuomioistuinten presidentteihin ja ylemmän oikeusasteen tuomioistuinten presidentteihin, joilla puolestaan on nyt laajat hallinnolliset valtuudet suhteessa alemman oikeusasteen tuomioistuinten presidentteihin⁶⁹; pitää valitettavana tätä merkittävää takaiskua oikeusvaltiolle ja oikeuslaitoksen riippumattomuudelle Puolassa⁷⁰;
29. pitää valitettavana, että 20. joulukuuta 2019 annetulla lailla, joka tuli voimaan 14. helmikuuta 2020, muutettiin tuomareiden yleiskokousten kokoonpanoa ja siirrettiin osa näiden oikeudellisen itsehallinnon elinten toimivallasta oikeusministerin nimittämille tuomioistuinten presidenttien kollegioille⁷¹;
30. palauttaa mieliin, että unionin tuomioistuin totesi 5. marraskuuta 2019 antamassaan tuomiossa⁷², että yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 12. heinäkuuta 2017 annetun lain säännökset⁷³, joilla lasketaan yleisten tuomioistuinten tuomareiden eläkeikää, sallitaan oikeusministerin päättää heidän työtehtävissä jatkamisestaan ja asetetaan eri eläkeikä sukupuolesta riippuen, ovat ristiriidassa unionin lainsäädännön kanssa;

Tuomareiden oikeudet ja riippumattomuus, mukaan lukien tuomareiden uusi kurinpitojärjestelmä

31. tuomitsee uudet säännökset, joilla otetaan käyttöön tuomareita ja tuomioistuinten presidenttejä koskevia uusia kurinpitovikkomuksia ja seuraamuksia, koska ne vaarantavat vakavasti oikeuslaitoksen riippumattomuuden⁷⁴; tuomitsee uudet

⁶⁹ Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 45 kohta.

⁷⁰ Ks. myös Euroopan neuvosto, Euroopan tuomareiden neuvoa-antavan neuvoston työvaliokunta (CCJE-BU), CCJE-BU(2018)6REV, 18. kesäkuuta 2018.

⁷¹ Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 46–50 kohta.

⁷² Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio 5.11.2019, komissio v. Puola, C-192/18, ECLI:EU:C:2019:924.

⁷³ Ustawa z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2017 poz. 1452).

⁷⁴ Etyj/ODIHR, kiireellinen väliaikainen lausunto yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun lain, Puolan korkeimmasta oikeudesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta annetusta

säännökset, joilla kielletään tuomareiden kaikenlainen poliittinen toiminta, veloitetaan tuomarit julkistamaan jäsenyytensä yhdistyksissä ja rajoitetaan sisällöllisesti oikeudellisen itsehallinnon elinten käsittelyjä, sillä ne ylittävät oikeusvarmuuden, tarpeellisuuden ja suhteellisuuden periaatteet rajoittaessaan tuomareiden sananvapautta⁷⁵;

32. on syvästi huolissaan kurinpitomenettelyistä, joita Puolassa on käynnistetty tuomareita ja syyttäjiä vastaan heidän unionin oikeuden soveltamista koskevien oikeudellisten päätöstensä tai oikeuslaitoksen riippumattomuutta ja oikeusvaltioperiaatetta puolustavien julkisten lausumiensa vuoksi; tuomitsee herjaukampanjan puolalaisia tuomareita vastaan ja virkamiesten osallistumisen siihen; kehottaa Puolan viranomaisia pidättäytymään kurinpitomenettelyjen väärinkäytöstä sekä muista oikeuslaitoksen auktoriteettia heikentävistä toimista;
33. kehottaa Puolan viranomaisia poistamaan uudet (muun muassa kurinpitovikkomuksia koskevat) säännökset, jotka estävät tuomioistuimia tutkimasta muiden tuomareiden riippumattomuutta ja puolueettomuutta koskevia kysymyksiä unionin oikeuden ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen näkökulmasta, ja estävät näin tuomareita noudattamasta unionin oikeuden mukaista velvollisuuttaan sivuuttaa unionin oikeuden kanssa ristiriidassa olevat kansalliset säännökset⁷⁶;
34. pitää myönteisenä komissionedellä mainittujen uusien säännösten osalta käynnistämää rikkomusmenettelyä; kehottaa komissiota pyytämään unionin tuomioistuinta käyttämään nopeutettua menettelyä ja määräämään välitoimia, kun asia siirretään unionin tuomioistuimeen;

Valtakunnansyyttäjän asema ja syyttäjälaitoksen organisaatio

35. tuomitsee oikeusministerin ja valtakunnansyyttäjän tehtävien yhdistämisen, valtakunnansyyttäjän toimivallan lisäämisen suhteessa syyttäjälaitokseen, oikeusministerin toimivallan lisäämisen oikeuslaitoksen osalta (27. heinäkuuta 2001 annettu laki yleisten tuomioistuinten organisaatiosta⁷⁷ sellaisena kuin se on muutettuna) ja näiden toimivaltuuksien valvonnan heikon aseman (kansallinen syyttäjäneuvosto), koska ne johtavat liian monien toimivaltuuksien kasautumiseen yhdelle henkilölle ja

lakiesityksestä (20. joulukuuta 2019 alkaen), 14. tammikuuta 2020, s. 23–26; Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 44–45 kohta.

⁷⁵ Etyj/ODIHR, 14. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen väliaikainen lausunto, s. 18–21; Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 24–30 kohta.

⁷⁶ Etyj/ODIHR, 14. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen väliaikainen lausunto, s. 13–17; Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 31–43 kohta.

⁷⁷ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. 2001 nr 98 poz. 1070).

vaikuttavat suoraan kielteisesti syyttäjälaitoksen riippumattomuuteen politiikan kentästä, kuten Venetsian komissio on todennut⁷⁸;

36. muistuttaa, että unionin tuomioistuin totesi 5. marraskuuta 2019 antamassaan tuomiossa, että yleisten syyttäjien eläkeiän laskeminen oli vastoin unionin lainsäädäntöä, koska siinä asetettiin eri eläkeikä Puolassa yleisinä syyttäjinä toimiville miehille ja naisille;

Yleisarvio Puolan oikeusvaltiotilanteesta

37. on samaa mieltä komission, Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen, lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän ja tuomareiden ja lakimiesten riippumattomuutta käsittelevän Yhdistyneiden kansakuntien erityisraportoijan kanssa siitä, että kun otetaan huomioon edellä mainittujen oikeusjärjestelmää koskevaan lainsäädäntökehykseen tehtyjen erillisten muutosten vuorovaikutus ja kokonaisvaikutus, ne rikkovat vakavasti, pysyvästi ja systeemisesti oikeusvaltioperiaatetta ja antavat lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan käyttäjille mahdollisuuden vaikuttaa koko oikeusjärjestelmän rakenteeseen ja toimintaan vallanjako- ja oikeusvaltioperiaatteen vastaisella tavalla, mikä heikentää merkittävästi Puolan oikeuslaitoksen riippumattomuutta⁷⁹; tuomitsee vuodesta 2016 alkaen toteutettujen toimenpiteiden ja Puolan viranomaisten tekemien nimitysten epävakauttavan vaikutuksen Puolan oikeusjärjestykseen;

Perusoikeuksien suojele Puolassa

Puolan ihmisoikeusvaltuutettu

38. on huolissaan poliittisista hyökkäyksistä ihmisoikeusvaltuutetun toimiston riippumattomuutta vastaan⁸⁰; korostaa, että ihmisoikeusvaltuutettu on julkisesti arvostellut vastuualueeseensa liittyviä nykyisen hallituksen toteuttamia erilaisia toimenpiteitä; muistuttaa, että ihmisoikeusvaltuutetun ohjesääntö on kirjattu Puolan perustuslakiin ja että nykyisen ihmisoikeusvaltuutetun toimikauden on määrä päättyä syyskuussa 2020;

⁷⁸ Venetsian komission 8.–9. joulukuuta 2017 antama lausunto yleisen syyttäjän virastosta annetusta laista, sellaisena kuin se on muutettuna, CDL-AD(2017)028, 115 kohta.

⁷⁹ Komission suositus (EU) 2018/103; Yhdistyneet kansakunnat, tuomareiden ja lakimiesten riippumattomuutta käsittelevä erityisraportoiija, 25. kesäkuuta 2018 annettu julkilausuma; Euroopan komissio, vuoden 2019 talouspolitiikan EU-ohjausjakso: Maaraportti Puola, 27. helmikuuta 2019, SWD (2019) 1020 final, s. 42; Euroopan tuomarineuvostojen verkoston, EU:n korkeimpien oikeuksien presidenttien verkoston ja eurooppalaisten tuomareiden yhdistyksen puheenjohtajat, 20. syyskuuta 2019 päivätty kirje; GRECO, neljännen arviointikierroksen (34 artikla) lisäyksen seuranta – Puola, 6. joulukuuta 2019, 65 kohta; Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous, demokraattisten instituutioiden toiminnasta Puolassa 28. tammikuuta 2020 annettu päätöslauselma 2316 (2020), 4 kohta.

⁸⁰ Ks. myös Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu, Puolan pääministerille osoitettu kirje, 19. tammikuuta 2018; ENNHRI:n, Equinetin, GANHRIn, IOI:n ja OHCHR Euroopan allekirjoittama yhteinen julkilausuma Puolan ihmisoikeusvaltuutetun tukemiseksi, kesäkuu 2019.

Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin

39. on huolestunut raporteista, joissa kerrotaan oikeudenkäyntien aiheuttomasta viivästyisestä, vaikeuksista saada oikeusapua pidätyksen aikana ja tapauksista, joissa asianajajan ja päämiehen välisen yhteydenpidon luottamuksellisuutta ei ole kunnioitettu riittävästi⁸¹; kehottaa komissiota seuraamaan tiiviisti asianajajien tilannetta Puolassa; muistuttaa, että kaikilla kansalaisilla on oikeus saada neuvoja sekä antaa riippumattoman asianajajan puolustaa ja edustaa itseään perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklan mukaisesti;
40. on huolissaan siitä, että sen jälkeen kun joulukuun 20. joulukuuta 2019 annettu laki tuli voimaan 14. helmikuuta 2020, vain erityisvalvontajaosto, jonka riippumattomuus ja puolueettomuus on itsessään kyseenalainen, on voinut päättää, onko tuomari tai tuomioistuin riippumaton ja puolueeton, joten kansalaiset menettävät tuomioistuINVALVONNAN tärkeän osatekijän kaikissa muissa oikeusasteissa⁸²; muistuttaa, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin velvoittaa kaikki tuomioistuimet tarkistamaan omasta aloitteestaan, täyttävätkö ne riippumattomuuden ja puolueettomuuden vaatimukset⁸³;

Tiedonsaantioikeus ja sananvapaus, tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus mukaan luettuna

41. toteaa jälleen, että tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus ovat erottamaton osa demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta ja että tiedonanto-oikeus ja tiedonsaantioikeus ovat osa perustavaa laatua olevia demokraattisia arvoja, joiden pohjalle unioni on perustettu; muistuttaa, että parlamentti kehotti 16. tammikuuta 2020 antamassaan päätöslauselmassa neuvostoa käsittelemään, että SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisissa kuulemisissa uutta kehitystä sananvapauden ja myös tiedotusvälineiden vapauden osalta;
42. palauttaa mieliin, että 14. syyskuuta 2016 antamassaan päätöslauselmassa parlamentti ilmaisi huolensa aiemmin hyväksytyistä ja vastikään ehdotetuista muutoksista Puolan tiedotusvälineitä koskevaan lakiin; kehottaa jälleen komissiota arvioimaan annetun lainsäädännön yhteensopivuutta EU:n oikeuden ja etenkin perusoikeuskirjan 11 artiklan ja julkisia tiedotusvälineitä koskevan unionin lainsäädännön kanssa;
43. on vakavasti huolissaan Puolan viranomaisten viime vuosina toteuttamista yleisradioyhtiötä koskevista toimista, mukaan lukien julkisen yleisradioyhtiön muuttaminen hallitusta kannattavaksi yleisradioyhtiöksi, julkisten tiedotusvälineiden ja niiden hallintoelinten riippumattomien tai eriävien äänten vaientaminen ja

⁸¹ YK:n ihmisoikeuskomitea, loppupäätelmät seitsemännestä Puolaa koskevasta määräaikaikatsauksesta, 23. marraskuuta 2016, 33 kohta.

⁸² Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 59 kohta.

⁸³ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio 26.3.2020, Simpson v. neuvosto ja HG v. komissio, yhdistetyt asiat C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, ECLI:EU:C:2020:232, 57 kohta.

yleisradioyhtiöiden lähettämän sisällön valvominen⁸⁴; muistuttaa, että Puolan perustuslain 54 pykälässä taataan sananvapaus ja kielletään sensuuri;

44. on syvästi huolissaan siitä, että jotkut poliitikot käyttävät kohtuuttoman paljon kunnianloukkauksia toimittajia vastaan, mukaan lukien rikosoikeudellisten sakkojen määrääminen ja toimittajien estäminen harjoittamasta ammattiaan; pelkää, että tällä on tukahduttava vaikutus ammattiin ja toimittajien ja tiedotusvälineiden riippumattomuuteen⁸⁵; kehottaa Puolan viranomaisia takaamaan asianmukaisten oikeussuojakeinojen saatavuuden toimittajille ja heidän perheilleen, jotka joutuvat sellaisten oikeudenkäyntien kohteeksi, joiden tarkoituksena on vaientaa tai pelotella riippumattomia tiedotusvälineitä; kehottaa Puolan viranomaisia panemaan kaikilta osin täytäntöön Euroopan neuvoston 13. huhtikuuta 2016 antaman suosituksen journalismin suojelemisesta sekä toimittajien ja muiden media-alan toimijoiden turvallisuudesta⁸⁶; pitää valitettavana, että komissio ei ole esittänyt lainsäädäntöä, jolla torjutaan strategisia häirintätarkoituksessa nostettuja kanteita ja jolla suojeltaisiin myös puolalaisia toimittajia ja tiedotusvälineitä haitantekotarkoituksessa nostetuilta kanteilta;
45. on huolissaan raportoiduista tapauksista, joissa toimittajia on pidätetty työssään, kun he ovat uutisoineet liikkumisrajoitusten vastaisista mielenosoituksista covid-19-epidemian aikana⁸⁷;

Akateeminen vapaus

46. toteaa olevansa huolissaan tutkijoita vastaan kunnianloukkauksesta nostettavien oikeudenkäyntien käytöstä ja niillä uhkailemisesta; kehottaa Puolan viranomaisia kunnioittamaan sananvapautta ja akateemista vapautta kansainvälisten normien mukaisesti⁸⁸;
47. kehottaa Puolan parlamenttia kumoamaan Kansallisen muistiperinnön instituutista – Puolan kansaa vastaan tehtyjen rikosten syytekomissiosta 18. joulukuuta 1998 annetun lain⁸⁹ 6 c luvun, joka vaarantaa ilmaisunvapauden ja riippumattoman tutkimustoiminnan tekemällä niistä siviilioikeudellisen rikkomuksen, josta voidaan nostaa kanne

⁸⁴ Ks. myös maailman lehdistönvapausindeksi (World Press Freedom Index), jossa Puola on pudonnut 18. sijalta 62. sijalle vuoden 2015 jälkeen.

⁸⁵ Euroopan neuvoston foorumi journalismin suojelun ja toimittajien turvallisuuden edistämiseksi, vuosikertomus 2020, maaliskuu 2020, s. 42.

⁸⁶ Euroopan neuvoston ministerikomitean 13. huhtikuuta 2016 jäsenvaltioille antama suositus CM/Rec(2016)4 journalismin suojelusta sekä toimittajien ja muiden media-alan toimijoiden turvallisuudesta.

⁸⁷ International Press Institute (IPI) Tracker on Press Freedom Violations Linked to COVID-19 Coverage, <https://ipi.media/covid19-media-freedom-monitoring/>.

⁸⁸ Euroopan neuvosto, Amerikan valtioiden järjestö ym., akateemista vapautta, institutionaalista itsemääräämisoikeutta ja demokratian tulevaisuutta käsittelevän maailmanlaajuisen foorumin julistus, 21. kesäkuuta 2019.

⁸⁹ Ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. 1998 nr 155 poz. 1016).

siviilituomioistuimissa sillä perusteella, että se vahingoittaa Puolan ja sen kansan mainetta, esimerkkinä syytökset Puolan tai puolalaisten osallisuudesta holokaustiin⁹⁰;

Kokoontumisvapaus

48. toistaa Puolan hallitukselle esittämänsä kehotuksen kunnioittaa kokoontumisvapautta poistamalla nykyisestä julkisista kokoontumisista 24. heinäkuuta 2015 annetusta laista⁹¹, sellaisena kuin se on muutettuna 13. joulukuuta 2016⁹², säännökset, joissa asetetaan etusijalle hallituksen hyväksymät ”sykliset” kokoontumiset⁹³; kehottaa Puolan viranomaisia pidättymään rikosoikeudellisten seuraamusten määräämisestä henkilöille, jotka osallistuvat rauhanomaisiin kokoontumisiin tai vastamielensoiutuksiin, ja luopumaan rauhanomaisia mielenosoittajia vastaan nostetuista rikossyytteistä; kehottaa Puolan viranomaisia lisäksi suojelemaan asianmukaisesti rauhanomaisia kokoontumisia ja saattamaan oikeuden eteen henkilöt, jotka hyökkäävät väkivaltaisesti rauhanomaisiin kokoontumisiin osallistuvia ihmisiä vastaan;
49. on huolissaan erittäin tiukasta julkisten kokoontumisten kiellosta⁹⁴, joka oli voimassa covid-19-pandemian aikana ilman, että olisi julistettu Puolan perustuslain 232 pykälässä tarkoitettua luonnonkatastrofin aiheuttamaa hätätilaa, ja korostaa tarvetta soveltaa suhteellisuusperiaatetta, kun kokoontumisoikeutta rajoitetaan;

Yhdistymisvapaus

50. kehottaa Puolan viranomaisia muuttamaan Kansallisen vapauden instituutista – Kansalaisyhteiskunnan kehityskeskuksesta 15. syyskuuta 2017 annettua lakia⁹⁵ ⁹⁶, jotta turvataan paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla toimivien kriittisten kansalaisyhteiskunnan ryhmien mahdollisuus saada valtion rahoitusta sekä julkisten varojen oikeudenmukainen, puolueeton ja avoin jakaminen kansalaisyhteiskunnalle, millä varmistetaan moniarvoinen edustus⁹⁷; toistaa kehotuksensa, jonka mukaan asianomaisille organisaatioille olisi annettava riittävästi rahoitusta unionin eri rahoitusvälineistä, kuten kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman lohkosta, joka koskee unionin arvoja, ja unionin pilottihankkeista; on erittäin huolissaan

⁹⁰ Ks. myös Etyjin mediavaltuutetun 28. kesäkuuta 2018 antama julkilausuma.

⁹¹ Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. - Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. 2015 poz. 1485).

⁹² Ustawa z dnia 13 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy - Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. 2017 poz. 579).

⁹³ Katso myös YK:n asiantuntijoiden 23. huhtikuuta 2018 antama tiedonanto, jossa kehoitetaan Puolaa varmistamaan vapaa ja täysimääräinen osallistuminen ilmastoneuvotteluihin.

⁹⁴ Puolan ihmisoikeusvaltuutettu, kirje sisäasiain- ja hallintoministeriölle, 6. toukokuuta 2020.

⁹⁵ Ustawa z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz.U. 2017 poz. 1909).

⁹⁶ Etyj/ODIHR, lausunto Puolan Kansallisen vapauden instituutista – Kansalaisyhteiskunnan kehityskeskuksesta annetusta lakiluonnoksesta, Varsova, 22. elokuuta 2017.

⁹⁷ Euroopan talous- ja sosiaalikomitea, raportti perusoikeuksista ja oikeusvaltiosta: kansalliset kehityssuunnaukset kansalaisyhteiskunnan kannalta 2018-2019, s. 41–42.

siitä, että Euroopan talous- ja sosiaalikomitean puolalaisiin jäseniin kohdistuu poliittista painostusta heidän edustajantoimensa mukaisesti toteuttamiensa toimien vuoksi⁹⁸;

Yksityisyyden suoja ja tietosuoja

51. toistaa 14. syyskuuta 2016 antamassaan päätöslauselmassa esittämänsä päätelmän, että terrorismin vastaisista toimista 10. kesäkuuta 2016 annetussa laissa ja 6. huhtikuuta 1990 annetussa muutetussa poliisilaissa⁹⁹ salaisen valvonnan täytäntöönpanoa varten esitetyt menettelylliset takeet ja aineelliset edellytykset eivät riitä estämään niiden liiallista käyttöä tai perusteetonta puuttumista ihmisten, myös opposition ja kansalaisyhteiskunnan johtajien, yksityisyyteen ja henkilötietojen suojaan¹⁰⁰; kehottaa jälleen komissiota arvioimaan kyseisen lainsäädännön yhteensopivuutta EU:n oikeuden kanssa ja kehottaa Puolan viranomaisia kunnioittamaan täysin kaikkien kansalaisten yksityisyyttä;
52. on erittäin huolestunut siitä, että Puolan digitaaliasioiden ministeriö siirsi 22. huhtikuuta 2020 postipalvelujen tarjoajalle henkilötietoja yleisestä väestörekisterijärjestelmästä (PESEL-rekisteristä), minkä tarkoituksena oli helpottaa presidentinvaalien järjestämistä 10. toukokuuta 2020 postiäänestyksellä, vaikka siirrolle ei ollut asianmukaista oikeusperustaa, sillä Puolan parlamentti hyväksyi kokonaan postitse järjestettäviä vaaleja koskevan lakiehdotuksen vasta 7. toukokuuta 2020; panee lisäksi merkille, että PESEL-rekisteri ei ole täysin yhdenmukainen vaaliluettelon kanssa ja se sisältää myös muiden EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten henkilötietoja, minkä vuoksi edellä mainitussa siirrossa saattoi olla kyse asetuksen (EU) 2016/679 rikkomisesta; muistuttaa, että Euroopan tietosuojaneuvosto (EDPB) katsoi, että viranomaiset voivat luovuttaa tietoja vaaliluetteloihin kuuluvista henkilöistä, mutta vain silloin, kun tämä on nimenomaisesti hyväksytty kansallisessa lainsäädännössä¹⁰¹; panee merkille, että Puolan ihmisoikeusvaltuutettu teki Varsovan voivodikunnan hallinto-oikeudelle valituksen, joka perustui siihen, että Puolan digitaaliasioiden ministeriö oli mahdollisesti rikkonut Puolan perustuslain 7 ja 51 pykälää;

Kattava seksuaalikasvatus

53. toistaa 14. marraskuuta 2019 antamassaan päätöslauselmassa esittämänsä syvän huolestumisen, johon myös Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu yhtyi¹⁰², Puolan rikoslain 200 b pykälän muuttamista koskevasta lakiehdotuksesta, jonka ”Stop Paedophilia” -aloite toimitti parlamentille, sillä sen säännökset ovat erittäin epämääräisiä, väljiä ja suhteettomia ja sillä pyritään tosiasiaa kriminalisoimaan

⁹⁸ ETSK:n lehdistötiedote aiheesta ”Kansalaisyhteiskuntaan kohdistuvat hälyttävät paineet: ETSK:n puolalaisesta jäsenestä tulee hallituksen kostotoimien kohde, eivätkä kansalaisjärjestöt enää pysty valitsemaan omia ehdokkaitaan”, 23. kesäkuuta 2020.

⁹⁹ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. 1990 nr 30 poz. 179).

¹⁰⁰ YK:n ihmisoikeuskomitea, loppupäätelmät Puolan seitsemännestä määräajoin annettavasta kertomuksesta, 23. marraskuuta 2016, 39–40 kohta. Katso myös YK:n asiantuntijoiden tiedonanto, jossa Puolaa kehoitetaan varmistamaan vapaa ja täysimääräinen osallistuminen ilmastoneuvotteluihin, 23. huhtikuuta 2018.

¹⁰¹ Euroopan tietosuojaneuvosto, kirje Puolan presidentinvaaleja koskevien tietojen julkistamisesta, 5. toukokuuta 2020.

¹⁰² Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu, 14. huhtikuuta 2020 annettu lausunto.

alaikäisille annettava seksuaalikasvatus ja sen soveltamisala merkitsee sitä, että kaikkia henkilöitä, etenkin vanhempia, opettajia ja seksuaalikasvattajia, saattaa uhata enintään kolmen vuoden vankeusrangaistus, jos he antavat ihmisten seksuaalisuutta, terveyttä ja sukupuolisuhteita koskevaa valistusta;

54. korostaa, että ikään sovitettu ja näyttöön perustuva kattava seksuaali- ja parisuhdekasvatus on avainasemassa, jotta voidaan kehittää nuorten taitoja luoda terveitä, tasa-arvoisia, huolehtivia ja turvallisia suhteita, joissa ei ole syrjintää, pakottamista ja väkivaltaa; katsoo, että kattava seksuaalikasvatus vaikuttaa myönteisesti myös sukupuolten tasa-arvon toteutumiseen muun muassa muuttamalla haitallisia sukupuolinormeja sekä asenteita sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa kohtaan, auttamalla ehkäisemään lähisuhdeväkivaltaa, pakottamista seksuaaliseen tekoon sekä homo- ja transfobiaa, murtamalla seksuaalista väkivaltaa ja seksuaalista riistoa tai hyväksikäyttöä koskevan hiljaisuuden sekä vahvistamalla nuorten valmiuksia hakea apua; kehottaa Puolan parlamenttia pidättäytymään hyväksymästä ehdotettua lakiluonnosta Puolan rikoslain 200 b pykälän muuttamisesta ja kehottaa painokkaasti Puolan viranomaisia varmistamaan, että kaikki koululaiset saavat tieteellisesti paikkansapitävää ja kattavaa kansainvälisten vaatimusten mukaista seksuaalikasvatusta ja että tällaista kasvatusta ja tietoa tarjoavia henkilöitä tuetaan siinä tosiasioihin perustuvalla ja objektiivisella tavalla;

Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet

55. muistuttaa, että perusoikeuskirjan, Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan naisten seksuaali- ja lisääntymisterveys on osa useita eri ihmisoikeuksia, kuten oikeutta elämään ja ihmisarvoon, vapautta epäinhimillisestä ja halventavasta kohtelusta, oikeutta terveydenhoitoon, oikeutta yksityisyyteen, oikeutta koulutukseen ja syrjintäkieltoa, kuten käy ilmi myös Puolan perustuslaista; muistuttaa, että parlamentti arvosteli ankarasti 15. marraskuuta 2017 antamassaan päätöslauselmassa kaikkia lainsäädäntöehdotuksia, joilla kielletään abortti tapauksissa, joissa sikiö on vaikeasti tai hengenvaarallisesti epämuodostunut, ja näin rajoitetaan ratkaisevasti aborttiin liittyvän hoidon saatavuutta ja käytännössä lähes kielletään se Puolassa, koska suurin osa laillisista aborteista tehdään tällä perusteella¹⁰³, ja korosti, että kaikkien saatavilla olevat terveyspalvelut, seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut ja niihin liittyvät oikeudet mukaan luettuina, ovat perusihmisoikeuksia¹⁰⁴; pitää valitettavina ehdotettuja muutoksia¹⁰⁵ lääkäreiden ja hammaslääkäreiden ammasteista 5. joulukuuta 1996

¹⁰³ vuonna 2017 sikiövaurioista johtuvien aborttien osuus kaikista hoidoista oli 97,9 prosenttia: Center for Health Information Systems, julkisten tilastojen tilastotutkimusohjelman MZ-29 raportit, jotka on julkaistu Puolan parlamentin alahuoneen verkkosivustolla. Sprawozdanie Rady Ministrów z wykonywania oraz o skutkach stosowania w 2016 r. ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. poz. 78, z późn. zm.).

¹⁰⁴ Ks. myös joulukuussa 2017 julkaistu Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun asiakirja ”Women’s sexual and reproductive health and rights in Europe”; naisiin kohdistuvaa syrjintää käsittelevää YK:n työryhmää neuvovien YK:n asiantuntijoiden 22. maaliskuuta 2018 antama lausunto ja Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun 14. huhtikuuta 2020 antama lausunto.

¹⁰⁵ Ustawa z dnia 16 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry oraz niektórych innych ustaw (Ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

annettuun lakiin¹⁰⁶, joiden nojalla lääkäreillä ei enää olisi oikeudellista velvoitetta osoittaa vaihtoehtoista laitosta tai ammatinharjoittajaa, jos seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut evätään henkilökohtaisten vakaumusten vuoksi; on huolissaan omatuntolausekkeen käytöstä ja siitä, että potilaiden ohjaamiseen toiseen laitokseen ei ole luotettavia mekanismeja ja että naisilla, joilta tällaiset palvelut on evätty, ei ole oikea-aikaisia muutoksenhakukeinoja; kehottaa Puolan parlamentin jäseniä pidättymään uusista yrityksistä rajoittaa naisten seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia; painottaa, että seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeutta koskevien palveluiden epääminen on naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan muoto; kehottaa Puolan viranomaisia ryhtymään toimiin pannakseen täysimääräisesti täytäntöön Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen Puolaa koskeneissa asioissa antamat tuomiot, sillä se on useaan otteeseen todennut, että rajoittava aborttilaki ja täytäntöönpanon laiminlyönti loukkaavat naisten ihmisoikeuksia¹⁰⁷;

56. palauttaa mieliin, että aiemmat yritykset rajoittaa entisestään abortin saantia, joka on Puolassa jo nyt yksi unionin tiukimmin rajoitetuista, pysäytettiin vuosina 2016 ja 2018 Puolan kansalaisten niin kutsutuilla mustilla marsseilla ilmaiseman laajamittaisen vastustuksen vuoksi; kehottaa painokkaasti Puolan viranomaisia harkitsemaan naisten ja tyttöjen mahdollisuutta saada jälkikiehkäisy pillereitä rajoittavan lain kumoamista;

Vähemmistöihin ja muihin haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin, myös hlbtihenkilöihin, kohdistuva vihapuhe, julkinen syrjintä, naisiin kohdistuva väkivalta, perheväkivalta ja suvaitsematon käytös

57. kehottaa Puolan viranomaisia ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimiin rasistisen vihapuheen ja väkivaltaan yllyttämisen torjumiseksi päättäväisesti verkossa ja sen ulkopuolella ja tuomitsemaan julkisesti julkisuuden henkilöiden, myös poliitikkojen ja tiedotusvälineiden edustajien, rasistisen vihapuheen ja sanoutumaan siitä irti¹⁰⁸, jotta voidaan torjua kansallisiin ja etnisiin vähemmistöihin (myös romaneihin), maahanmuuttajiin, pakolaisiin ja turvapaikanhakijoihin kohdistuvia ennakkoluuloja ja kielteisiä asenteita ja varmistaa rotusyrjintää edistävien tai siihen yllyttävien puolueiden tai organisaatioiden laittomaksi julistamista koskevien lakien tehokas täytäntöönpano¹⁰⁹; kehottaa Puolan viranomaisia noudattamaan YK:n rotusyrjinnän poistamista käsittelevän komitean vuonna 2019 antamia suosituksia¹¹⁰;

106 Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz.U. 1997 nr 28 poz. 152).

¹⁰⁷ Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 20. maaliskuuta 2007, Tysiac v. Puola, (hakemus nro. 5410/03); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 20. maaliskuuta 2007, R. R. v. Puola, (hakemus nro. 27617/04); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 30. lokakuuta 2012, P. ja S. v. Puola, (hakemus nro. 57375/08);

¹⁰⁸ Euroopan parlamentin päätöslauselma, 15. marraskuuta 2017, 18 kohta. Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous, demokraattisten instituutioiden toiminnasta Puolassa 28. tammikuuta 2020 annettu päätöslauselma 2316(2020), 14 kohta. YK:n ihmisoikeuskomitea, loppupäätelmät Puolan seitsemännestä määräajoin annettavasta kertomuksesta, 23. marraskuuta 2016, CCPR/C/POL/CO/7, 15–18 kohta.

¹⁰⁹ Rotusyrjinnän poistamista käsittelevä Yhdistyneiden kansakuntien komitea, loppupäätelmät Puolan 22.–24. määräaikaissäraportista, elokuu 2019.

¹¹⁰ Ks. edellinen alaviite.

58. on erittäin huolissaan Puolan varaoikeusministerin äskettäin antamasta lausunnosta, jonka mukaan Puolan olisi irtisanottava Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin yleissopimus); kannustaa Puolan viranomaisia panemaan kyseisen yleissopimuksen tehokkaasti täytäntöön käytännössä muun muassa varmistamalla voimassa olevan lainsäädännön soveltamisen koko maassa ja tarjoamalla riittävästi laadukkaita turvakoteja väkivallan uhreiksi joutuneille naisille ja heidän lapsilleen;
59. panee merkille, että Euroopan unionin perusoikeusviraston toukokuussa 2020 toteuttaman toisen hlbt-tutkimuksen tulokset osoittavat, että hlbt-henkilöihin kohdistuva suvaitsemattomuus ja väkivalta ovat lisääntyneet Puolassa ja että tutkimukseen vastanneet puolalaiset hlbt-henkilöt suhtautuvat täysin epäuskoisesti hallituksen toimiin ennakkoluulojen ja suvaitsemattomuuden torjumiseksi, sillä näihin toimiin uskoviin henkilöiden osuus on koko unionin alhaisin (vain neljä prosenttia) ja niiden vastaajien osuus, jotka välttävät tietyissä paikoissa käymistä pahoinpitelyn, ahdistelun tai uhkailun pelon vuoksi, on suurin (79 prosenttia);
60. palauttaa mieliin, myös vuoden 2020 presidentinvaalien osalta, 18. joulukuuta 2019 antamassaan päätöslauselmassa esittämänsä kannan, jossa se tuomitsi jyrkästi kaiken viranomaisten harjoittaman hlbt-henkilöihin kohdistuvan syrjinnän ja heidän perusoikeuksiansa loukkaamisen, kuten viranomaisten ja vaaleilla valittujen luottamushenkilöiden harjoittaman vihapuheen, pride-kulkueiden ja valistusohjelmien kieltämisen ja riittämättömän suojelun hyökkäyksiltä, sekä julistukset, joilla tietyistä Puolan alueista tehdään niin kutsutusta hlbt-ideologiasta vapaita alueita, ja ”alueelliset perheoikeuksien peruskirjat”, joissa syrjitään erityisesti yksinhuoltajaperheitä ja hlbt-perheitä; panee merkille, että hlbt-henkilöiden tilanne Puolassa ei ole parantunut päätöslauselman hyväksymisen jälkeen ja että puolalaisten hlbt-henkilöiden mielenterveys ja fyysinen turvallisuus ovat erityisessä vaarassa; muistuttaa, että Puolan ihmisoikeusvaltuutettu, joka teki hallintotuomioistuimille yhdeksän valitusta, joiden mukaan hlbt-vapaat vyöhykkeet rikkovat unionin lainsäädäntöä, sekä komissio ja kansainväliset järjestöt ovat tuominneet tällaiset toimet; muistuttaa, että koheesiorahaston varoja ei saa käyttää sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaan syrjintään ja että työnantajina toimivien kuntien on noudatettava neuvoston direktiiviä 2000/78/EY¹¹¹, jossa kielletään sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä ja häirintä työelämässä¹¹²; kehottaa Puolan viranomaisia panemaan täytäntöön unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiaa koskevan oikeuskäytännön ja käsittelemään tässä yhteydessä samaa sukupuolta olevien puolisoitten ja vanhempien tilannetta, jotta varmistetaan, että he voivat käyttää oikeudellisesti ja tosiasiallisesti oikeuttaan syrjimättömyyteen¹¹³; tuomitsee homofobian

¹¹¹ Neuvoston direktiivi 2000/78/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000, yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista (EYVL L 303, 2.12.2000, s. 16);

¹¹² Euroopan komissio, alue- ja kaupunkipolitiikan pääosasto, kirje Lublinin, Łódźin, Vähä-Puolan, Ala-Karpatian ja Święty Krzyżin alueiden viranomaisille, 27. toukokuuta 2020. Ks. myös unionin tuomioistuimen tuomio, 23. huhtikuuta 2020, Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI, C-507/18, ECLI:EU:C:2020:289.

¹¹³ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio 5. kesäkuuta 2018, Coman, C-673/16, ECLI:EU:C:2018:385; Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 2. maaliskuuta 2010, Kozak v. Puola, (hakemus nro. 13102/02); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 22. tammikuuta 2008, E.B v. Ranska, (hakemus nro. 43546/02); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 19.

leviämistä Puolassa dokumentoivan Atlas of Hate -teoksen julkaisseita kansalaisyhteiskunnan aktivisteja vastaan aloitetut oikeudenkäynnit; kehottaa painokkaasti Puolan hallitusta varmistamaan hlbt-henkilöiden oikeudellisen suojelun kaikenlaisilta viharikoksilta ja vihapuheelta;

61. toteaa, että Puolan oikeuslaitoksen riippumattomuuden puute on jo alkanut vaikuttaa Puolan ja muiden jäsenvaltioiden keskinäiseen luottamukseen erityisesti rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla, kun otetaan huomioon, että kansalliset tuomioistuimet ovat kieltäytyneet tai varoneet luovuttamasta puolalaisia epäiltyjä eurooppalaiseen pidätysmääräykseen liittyvän menettelyn nojalla Puolan oikeuslaitoksen riippumattomuuteen liittyvien syvien epäilysten vuoksi; katsoo, että oikeusvaltioperiaatteen heikentyminen Puolassa uhkaa erityisen vakavalla tavalla unionin oikeusjärjestyksen yhdenmukaisuutta; huomauttaa, että jäsenvaltioiden keskinäinen luottamus voidaan palauttaa vasta, kun SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettujen arvojen kunnioittaminen on varmistettu;
62. kehottaa Puolan hallitusta noudattamaan kaikkia perussopimukseen, perusoikeuskirjaan, Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja kansainvälisiin ihmisoikeusnormeihin sisältyviä määräyksiä, jotka koskevat oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia, ja käymään vilpittöntä vuoropuhelua komission kanssa; korostaa, että tällainen vuoropuhelu on käytävä puolueettomalla, näyttöön perustuvalla ja yhteistyöhakuisella tavalla; kehottaa Puolan hallitusta tekemään yhteistyötä komission kanssa Euroopan unionista tehdystä sopimuksessa esitetyn vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti; kehottaa Puolan hallitusta panemaan nopeasti ja täysimääräisesti täytäntöön unionin tuomioistuimen tuomiot ja kunnioittamaan unionin oikeuden ensisijaisuutta;
63. kehottaa neuvostoa ja komissiota pidättäytymään oikeusvaltioperiaatteen suppeasta tulkinnasta ja käyttämään täysimääräisesti SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaista menettelyä puuttumalla sen avulla seurauksiin, joita Puolan hallituksen toimista aiheutuu kaikille SEU-sopimuksen 2 artiklassa säädetyille periaatteille, joihin kuuluvat muun muassa demokratia ja perusoikeudet, kuten tässä mietinnössä on tuotu esiin;
64. kehottaa neuvostoa aloittamaan mahdollisimman pian uudelleen viralliset kuulemiset, joista viimeinen pidettiin jo joulukuussa 2018, ja sisällyttämään näihin kuulemisiin kaikki viimeisimmät merkittävät kielteiset tapahtumat oikeusvaltioperiaatteen, demokratian ja perusoikeuksien aloilla; kehottaa neuvostoa vihdoin toimimaan SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti toteamalla, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti SEU:n 2 artiklassa tarkoitettuja arvoja, kun otetaan huomioon tässä päätöslauselmassa ja monissa

helmikuuta 2013, X ja muut v. Itävalta, (hakemus nro. 19010/07); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 30. kesäkuuta 2016, Taddeucci ja McCall v. Italia, (hakemus nro. 51362/09); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 21. heinäkuuta 2015, Oliari ja muut v. Italia, (hakemukset nro. 18766/11 ja 36030/11); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 14. joulukuuta 2017, Orlandi ja muut v. Italia, (hakemukset nro. 26431/12, 26742/12, 44057/12 ja 60088/12); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 14. tammikuuta 2020, Beizaras ja Levickas v. Liettua, (hakemus nro. 41288/15).

kansainvälisten ja eurooppalaisten järjestöjen raporteissa, unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä sekä kansalaisyhteiskunnan järjestöjen raporteissa esitetty mittava näyttö; suosittelee painokkaasti, että neuvosto antaa Puolalle kuulemisten jatkotoimena konkreettisia suosituksia SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja ilmoittaa määräajat näiden suositusten täytäntöönpanolle; kehottaa lisäksi neuvostoa sitoutumaan siihen, että se arvioi hyvissä ajoin näiden suositusten täytäntöönpanon; kehottaa neuvostoa pitämään parlamentin säännöllisesti ajan tasalla ja tiiviisti mukana ja toimimaan avoimesti, jotta kaikki unionin toimielimet ja elimet sekä kansalaisyhteiskunnan järjestöt voivat osallistua näihin toimiin ja valvontaan mielekkäällä tavalla;

65. kehottaa komissiota hyödyntämään sen käytettävissä olevia välineitä täysimääräisesti, jotta voidaan puuttua selvään vaaraan, että Puola loukkaa vakavasti unionin perustana olevia arvoja, ja käyttämään erityisesti nopeutettuja rikkomusmenettelyjä ja välitoimia koskevia hakemuksia unionin tuomioistuimessa sekä talousarviovälineitä; kehottaa komissiota pitämään parlamentin edelleen säännöllisesti ajan tasalla ja tiiviisti mukana;
66. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle, Puolan tasavallan presidentille, hallitukselle ja parlamentille, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Euroopan neuvostolle ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestölle.

PERUSTELUT

1. Institutionaalinen tausta

Euroopan unionin perustana ja toiminnan ohjenuorana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, demokratia, oikeusvaltio sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Euroopan parlamentin on puolustettava varauksetta oikeusvaltioperiaatetta, mukaan lukien laillisuusperiaate, joka merkitsee läpinäkyvää, vastuuvollista, demokraattista ja moniarvoista lainsäädäntöprosessia, oikeusvarmuutta, vallanjakoa, toimeenpanovallan käyttäjien mielivaltaisuuden kieltoa, riippumattomia ja puolueettomia tuomioistuinta, tehokasta tuomioistuinvalvontaa (johon kuuluu perusoikeuksien kunnioittamisen varmistaminen) sekä yhdenvertaisuutta lain edessä.

On pidettävä mielessä, että parlamentti on toistuvasti keskustellut ”Kööpenhaminan dilemmasta”: Ei voi olla unionin oikeuden ja arvojen mukaista, että ehdokasvaltioita tarkastellaan oikeusvaltioperiaatteen, demokratian ja perusoikeuksien perusteella niiden pyrkiessä liittymään unioniin, mutta niiden liittyttyä unioniin näiden arvojen kunnioittamista ei enää valvota. Unionin perustana olevat arvot (SEU:n 2 artikla) eivät ole pelkästään unioniin liittymisen edellytyksiä, vaan ne ovat sitovia myös sitten, kun valtiosta on tullut unionin täysjäsen. Siksi on erittäin tärkeää, että käytettävissä on kattava oikeusvaltioperiaatteen noudattamista tukeva välineistö, jotta varmistetaan edellä mainittujen arvojen pakollinen noudattaminen.

Komissio antoi 20. joulukuuta 2017 SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisen perustellun ehdotuksen neuvoston päätökseksi sen toteamisesta, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta. SEU:n 7 artiklan 1 kohdan

mukainen menettely on ennalta ehkäisevä vaihe, jossa unioni valtuutetaan toteuttamaan toimia, kun on olemassa selvä vaara, että yhteisiä arvoja loukataan vakavasti. Yleisten asioiden neuvosto on järjestänyt tähän mennessä kolme kuulemistä Puolan kanssa, kaikki vuonna 2018. Sen jälkeen komissio on toimittanut neuvostolle ajantasaistettuja tietoja Puolan oikeusvaltiotilanteesta, mutta uusia kuulemisia ei ole järjestetty.

Samaan aikaan kun Puolan osalta käynnistettiin SEU:n 7 artiklan 1 kohdan mukainen menettely, komissio käynnisti Puolaa vastaan neljä rikkomusmenettelyä, jotka liittyvät oikeuslaitoksen uudistuksiin. Kaksi ensimmäistä niistä johtivat unionin tuomioistuimen tuomioihin, joissa todetaan, että SEU:n 19 artiklan 1 kohdassa vahvistettua tehokkaan oikeussuojan periaatetta on rikottu.

Euroopan parlamentti on ilmaissut huolensa Puolan oikeusvaltion tilanteesta useissa viime vuosina antamissaan päätöslauselmissa. Huolestuminen liittyy lainsäädäntö- ja vaalijärjestelmän toimivuuteen, oikeuslaitoksen riippumattomuuteen ja tuomareiden oikeuksiin sekä perusoikeuksien suojeluun, mukaan lukien vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeudet.

Koska Puolan oikeusvaltion tilannetta ei ole pyritty ratkaisemaan vaan se on jopa merkittävästi heikentynyt SEU:n 7 artiklan 1 kohdan mukaisen menettelyn käynnistämisen jälkeen, esittelijä korostaa tämän väliaikaisen mietinnön merkitystä ja toteaa, että sillä pyritään

- arvioimaan oikeusvaltion, demokratian ja perusoikeuksien kehitystä Puolassa vuodesta 2015 lähtien
- kehittämään komissiota ja neuvostoa laajentamaan SEU:n 7 artiklan 1 kohdan mukaisen menettelyn soveltamisalaa siten, että se kattaa selvät riskit demokratian ja perusoikeuksien, myös vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien, vakavista loukkauksista
- kehittämään Puolan viranomaisia, neuvostoa ja komissiota toimimaan nopeasti oman toimivaltansa puitteissa tämän vakavan oikeusvaltiokriisin ratkaisemiseksi.

Esittelijä analysoi perusteellisesti eurooppalaisten ja kansainvälisten järjestöjen, kuten Euroopan neuvoston, Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston ja Yhdistyneiden kansakuntien, lausuntoja sekä kansallisten, eurooppalaisten ja kansainvälisten tuomioistuinten tuomioita ja otti ne huomioon. Esittelijä haluaa, että mietintö perustuu tosiasioihin, joita ovat analysoineet luotettavat instituutiot ja organisaatiot, joiden osapuoli Puola on ja/tai joiden normit ja toimintatavat se on hyväksynyt.

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta järjesti syyskuussa 2018 myös virkamatkan Varsovaan, missä valtuuskunta tapasi Puolan hallituksen, parlamentin alahuoneen ja senaatin, poliittisten puolueiden ja oikeuslaitoksen edustajia, Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston edustajia, oikeusalan toimijoita, toimittajia ja kansalaisyhteiskunnan edustajia. Lisäksi valiokunta järjesti vuosina 2018 ja 2020 kaksi kuulemistilaisuutta arvioidakseen Puolan oikeusvaltion tilannetta. Esittelijä järjesti lisää kokouksia eri sidosryhmien (kansalaisjärjestöt, tutkijat, toimittajat, tuomarit jne.) ja

Puolan hallituksen jäsenten kanssa kuullakseen suoraan niitä, jotka toimivat vallitsevassa tilanteessa (katso liitteenä oleva lainsäädännöllinen jalanjälki).

2. Arviointi oikeusvaltion, demokratian ja perusoikeuksien kehityksestä Puolassa vuodesta 2015 lähtien

– Oikeuslaitoksen riippumattomuus ja tuomareiden oikeudet

Jos oikeusvaltioperiaatetta tarkastellaan suppeassa merkityksessä oikeuslaitoksen riippumattomuutena, Puolan tilanne on kaikkea muuta kuin parantunut, ja huolenaiheita on yhä olemassa tai ne lisääntyvät kaikissa tässä mietinnössä käsitellyissä näkökohdissa: perustuslakituomioistuimen politisoituminen jo vuonna 2015, uuden kansallisen tuomarineuvoston kokoonpano ja toiminta, oikeusministerin, joka on samalla valtakunnansyyttäjä, tiukka ote syyttäjälaitoksesta, kurinpitoasioita käsittelevän jaoston ja erityisen muutoksenhakujaoston perustaminen korkeimpaan oikeuteen, tuomareiden järjestelmällinen pelottelu ja kurinpitomenettelyt niitä tuomareita vastaan, jotka lausuvat mielipiteensä näistä uudistuksista.

Komissio käynnisti äskettäin, 29. huhtikuuta 2020, rikkomusmenettelyn niin kutsutusta sukapulalaista. Tämä uusi oikeuslaitosta koskeva laki tuli voimaan 14. helmikuuta 2020, ja se on selvästi ristiriidassa EU:n oikeuden ensisijaisuuden kanssa, sillä se estää tuomareita noudattamasta unionin oikeuden mukaista velvollisuuttaan sivuuttaa unionin oikeuden kanssa ristiriidassa olevat kansalliset säännökset. Tässä laissa suurta huolta herättää myös se, että siinä on otettu käyttöön tuomareille ja tuomioistuinten presidenteille uusia kurinpitoriggimuksia ja seuraamuksia, mikä uhkaa heikentää oikeuslaitoksen riippumattomuuden periaatetta ja tuomareiden sananvapautta ja yhdistymisvapautta kieltämällä kaikki poliittinen toiminta ja velvoittamalla heidät julkistamaan jäsenyytensä järjestöissä.

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan virkamatkan ja Puolan oikeusministerin ja varaoikeusministerin kanssa käytyjen keskustelujen aikana Puolan viranomaiset mainitsivat, että syytä oikeuslaitoksen perinpohjaiseen uudelleenjärjestelyyn vuodesta 2015 lähtien olivat kansalaisten tyytymättömyys oikeudenkäytön nopeuteen ja tehokkuuteen, väitteet yksittäisten tuomareiden korruptiosta ja rikoksista tai väärinkäytöksistä, jotka olivat jääneet rankaisematta, sekä tarve päästä eroon kommunismin vaikutuksesta oikeuslaitoksessa¹¹⁴. Esittelijä korostaa, ettei mainituilla syillä voi perustella uudistusten seurauksena syntynyttä toimeenpanovallan käyttäjän tiukkaa otetta oikeuslaitoksesta. Väitetyissä korruptio- tai rikostapauksissa on toteutettava syytetoimet tapauskohtaisesti, ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut selvästi, että myös virkakieltojen määrääminen vasta kauan kommunistisen järjestelmän päättymisen jälkeen voi sitä paitsi olla vähemmän perusteltua¹¹⁵.

¹¹⁴ LIBE-valiokunta, Puolaan 19.–21. syyskuuta 2018 tehdyn oikeusvaltiotilannetta käsittelevän tilapäisen valtuuskunnan matkaraportti 3. joulukuuta 2018.

¹¹⁵ EIT, asia Söro v. Viro, tuomio 3.9.2015, 60–62 kohta. Komission neljäs suositus (EU) 2018/103, annettu 20 päivänä joulukuuta 2017, 9 kohta. Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous, demokraattisten instituutioiden toiminnasta Puolassa 28. tammikuuta 2020 annettu päätöslauselma 2316 (2020), 13 kohta.

– Lainsäädäntö- ja vaalijärjestelmän toimivuus

Esittelijä oli lisäksi huolissaan presidentinvaalien järjestämisestä juuri epidemian aikana. On olemassa selvä vaara, että Puolan perustuslaissa vahvistettuja yhtäläisiä, suoria ja salaisia vaaleja ei ole mahdollista järjestää oikeudenmukaisen vaalikampanjan pohjalta, jossa varmistetaan yhtäläinen pääsy tiedotusvälineisiin. Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston (ODIHR) tarkkailijoiden mukaan molemmat Puolan presidentinvaalien ehdokkaat pystyivät lopulta kampanjoimaan vapaasti, mutta yleisradioyhtiön vihamielisyys ja puolueellinen uutisointi tahrasivat vaaleja. Negatiivista kampanjointia ja keskinäistä loanheittoa esiintyi runsaasti ja poliitikkoihin ja toimittajiin kohdistuneet uhkaukset aiheuttivat vakavaa huolta. Kuten ensimmäisellä kierroksella, vallassa olevan ehdokkaan kampanjalle ja julkisen yleisradioyhtiön raportoinnille siitä oli ominaista homofobinen, muukalaisvihamielinen ja antisemitistinen retoriikka¹¹⁶.

– Perusoikeuksien suojeleminen, mukaan lukien vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeudet

Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ovat uhattuina Puolassa. Ehdotus kieltää raskaudenkeskeytys sikiön vakavan tai hengenvaarallisen epämuodostuman vuoksi tiukentaisi entisestään tiukkaa aborttilakia ja johtaisi näin ollen lähes täydelliseen aborttikieltoon. Lisäksi lakiesitys alaikäisille annettavan seksuaalikasvatuksen kriminalisoinnista on herättänyt vakavaa huolta Euroopan parlamentissa sekä muissa kansainvälisissä elimissä ja kansalaisyhteiskunnan järjestöissä. Kansalaisyhteiskunnan oli vaikea järjestäytyä tällaisissa kysymyksissä covid-19-epidemian aikana ja samaan aikaan Puolan parlamentti äänesti lääkäreiden ja hammaslääkäreiden ammatteja koskevaan 5. joulukuuta 1996 annettuun lakiin tehtävistä muutoksista, joiden nojalla lääkäreillä ei enää olisi oikeudellista velvoitetta osoittaa vaihtoehtoja laitosta tai ammatinharjoittajaa, jos seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut evätään henkilökohtaisten vakaumusten vuoksi.

Myös vähemmistöjen samoin kuin naisten oikeuksien ja hlbt-henkilöiksi itsensä määrittävien henkilöiden oikeuksien suojeleminen on erittäin huolestuttava, vaikka jäsenvaltioilla on velvollisuus suojella kaikkien kansalaistensa henkistä ja fyysistä koskemattomuutta. Esittelijän mielestä on erittäin valitettavaa, että jotkut alueet Euroopan unionissa ovat julistautuneet vapaiksi ideologioista, joita ei edes ole olemassa.

Mietinnössä käsitellään muitakin perusoikeuksia koskevia huolenaiheita, jotka liittyvät muun muassa oikeuteen saada oikeudenmukainen oikeudenkäynti, tiedotusvälineiden vapauteen ja akateemiseen vapauteen, kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen sekä yksityisyydensuojaan.

3. SEU:n 7 artiklan 1 kohdan mukaisen menettelyn soveltamisalan laajentaminen

Esittelijä toivoo, että tämä väliaikainen mietintö antaa uuden sysäyksen SEU:n 7 artiklan 1 kohdan mukaiselle menettelylle. Siksi mietintöön on sisällytetty Puolan oikeusjärjestelmään tehtyjen uusimpien kiistanalaisten muutosten lisäksi analyysi Puolan demokratia- ja perusoikeustilanteesta, johon on kiinnitettävä erityistä huomiota.

¹¹⁶ Etyjin lehdistötiedote 13. heinäkuuta 2020. <https://www.osce.org/odihr/elections/poland/457204>.

4. Kehotus Puolan viranomaisille, neuvostolle ja komissiolle ryhtyä toimiin

Esittelijä kehottaa Puolan hallitusta noudattamaan kaikkia perussopimuksiin, perusoikeuskirjaan, Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja kansainvälisiin ihmisoikeusnormeihin kirjattuja määräyksiä, jotka koskevat oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia, panemaan ripeästi täytäntöön Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiot ja kunnioittamaan unionin oikeuden ensisijaisuutta sekä käymään suoraa vuoropuhelua komission kanssa.

Esittelijä on huolissaan neuvoston passiivisuudesta Puolan oikeusvaltiotilanteen käsittelyssä ja kehottaa jäsenvaltioita aloittamaan mahdollisimman pian uudelleen viralliset kuulemiset, jotta niihin voidaan sisällyttää kaikki viimeisimmät merkittävät kielteiset tapahtumat oikeusvaltioperiaatteen, demokratian ja perusoikeuksien aloilla. Ennen kaikkea esittelijä kehottaa neuvostoa vihdoinkin toimimaan SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti toteamalla, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltion periaatetta, kun otetaan huomioon tässä päätöslauselmassa ja monissa kansainvälisten ja eurooppalaisten järjestöjen raporteissa, unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä sekä kansalaisyhteiskunnan järjestöjen raporteissa esitetty mittava näyttö, ja kehottaa neuvostoa antaman Puolalle suosituksia SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti.

Komissiota kehoitetaan hyödyntämään käytettävissä olevia välineitä täysimääräisesti, jotta voidaan puuttua selvään vaaraan, että Puola loukkaa vakavasti unionin perustana olevia arvoja, ja käyttämään erityisesti nopeutettuja rikkomusmenettelyjä ja välitoimia koskevia hakemuksia unionin tuomioistuimessa.

**LIITE: LUETTELO YHTEISÖISTÄ JA HENKILÖISTÄ,
JOILTA ESITTELIJÄ ON SAANUT TIETOJA**

Seuraavan luettelon laatiminen on täysin vapaaehtoista, ja esittelijä on siitä yksin vastuussa. Esittelijä on saanut tietoja seuraavilta yhteisöiltä tai henkilöiltä valmistellessaan mietintöä:

Yhteisö ja/tai henkilö
Aborcyjny Dream Team
Amnesty International (AI)
Austrian Bar
Campaign Against Homophobia
Civil Development Forum (FOR)
Commissioner for Human Rights, Poland
Croatian Presidency of the Council of the European Union
European Association of Judges (EAJ)
European Commission
Finnish Presidency of the Council of the European Union
Government of the Republic of Poland
Human Rights Watch (HRW)
International Commission of Jurists (ICJ)
International Federation for Human Rights (FIDH)
IUSTITIA, Polish judges association
Open Society European Policy Institute (OSEPI)
Parliamentary Assembly of the Council of Europe
Polish Helsinki Foundation for Human Rights (HFHR)
Polish Journalists Association (SDP)
Prof. Ewa Łętowska, Institute of Law Studies of the Polish Academy of Sciences
Prof. Laurent Pech, Middlesex University London
Society of Journalists

6.7.2020

NAISTEN OIKEUKSIEN JA SUKUPUOLTEN TASA-ARVON VALIOKUNNAN LAUSUNTO

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle

sen toteamisesta, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta (2017/0360R(NLE))

Valmistelija: Evelyn Regner

PA_Consent_Interim

EHDOTUKSET

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta pyytää asiasta vastaavaa kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

- ottaa huomioon Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun joulukuussa 2017 julkaiseman asiakirjan naisten seksuaali- ja lisääntymisterveydestä ja -oikeuksista Euroopassa,
- ottaa huomioon 14. marraskuuta 2019 antamansa päätöslauselman seksuaalikasvatuksen kriminalisoinnista Puolassa¹,
- ottaa huomioon Maailman terveysjärjestön (WHO) vuonna 2019 antamat suositukset nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveydestä ja -oikeuksista sekä WHO:n Euroopan aluetoimiston julkaisun seksuaalikasvatuksen standardeista Euroopassa ”Standards for Sexuality Education in Europe. A framework for policy-makers, educational and health authorities and specialists”,
- ottaa huomioon 13. helmikuuta 2019 antamansa päätöslauselman naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon heikentämisyhtymyksistä EU:ssa²,
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeusviraston toteuttaman toisen hlbtitutkimuksen tulokset, jotka osoittavat, että hlbtihenkilöihin kohdistuva

¹ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2019)0058.

² Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2019)0111.

suvaitsemattomuus ja väkivalta ovat lisääntyneet Puolassa, ja että kyselyyn vastanneet puolalaiset hlbt-henkilöt suhtautuvat täysin epäuskoisesti hallituksen toimiin ennakkoluulojen ja suvaitsemattomuuden torjumiseksi, sillä näihin toimiin uskovien henkilöiden osuus on koko unionin alhaisin (vain neljä prosenttia), ja että Puolassa niiden vastaajien osuus, jotka välttävät tiettyjä paikkoja, koska pelkäävät pahoinpitelyä, ahdistelua tai uhkailua, on unionin suurin (79 prosenttia),

- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 1, 2, 3, 10, 11, 21, 35 ja 45 artiklan,
 - ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2 artiklan, joka koskee unionin perusarvoja, ja SEU-sopimuksen 7 artiklan, joka koskee sen toteamista, milloin jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti ja jatkuvasti 2 artiklassa tarkoitettuja arvoja,
 - ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 8 artiklan naisten ja miesten tasa-arvosta, SEUT-sopimuksen 9 artiklan sosiaalisen syrjäytymisen torjumisesta sekä korkeatasoisesta koulutuksesta ja ihmisten terveyden korkeatasoisesta suojelusta, SEUT-sopimuksen IV osaston henkilöiden, palveluiden ja pääomien vapaasta liikkuvuudesta ja SEUT-sopimuksen V osaston vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueesta,
- A. ottaa huomioon, että perusoikeuskirjan 35 artiklassa vahvistetaan, että ”jokaisella on oikeus saada ehkäisevää terveydenhoitoa ja sairaanhoitoa kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisin edellytyksin” ja että tavoitteena on varmistaa ”ihmisten terveyden korkeatasoinen suojelu”; ottaa huomioon, että helposti saatavilla olevien ja kohtuuhintaisten seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien tarjoaminen, mukaan lukien ehkäisy sekä turvallinen ja laillinen abortti, on osa useita eri ihmisoikeuksia, mukaan lukien oikeus elämään ja ihmisarvoon, oikeus suojeluun epäinhimilliseltä ja halventavalta kohtelulta, oikeus terveydenhuoltoon, oikeus yksityisyyteen, oikeus koulutukseen ja syrjinnän kieltö; ottaa huomioon, että seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien epääminen on vastoin YK:n ihmisoikeuskomitean ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätöksiä;
- B. ottaa huomioon, että unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina, ja että ne on vahvistettu SEU-sopimuksen 2 artiklassa ja kirjattu kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin; ottaa huomioon, että nämä jäsenvaltioille yhteiset arvot, jotka kaikki jäsenvaltiot ovat vapaasti hyväksyneet, muodostavat unionissa asuvien henkilöiden oikeuksien perustan; ottaa huomioon, että SEU-sopimuksen 7 artiklassa määrätään mahdollisuudesta pidättää väliaikaisesti tietyt perussopimuksista johtuvat jäsenvaltiolle kuuluvat oikeudet, mukaan lukien äänioikeus neuvostossa, jos on todettu, että jäsenvaltio loukkaa vakavasti ja jatkuvasti 2 artiklassa tarkoitettuja arvoja;
- C. ottaa huomioon, että Puolan parlamentin käsiteltävänä on kaksi kansalaisaloitteisiin perustuvaa lakiesitystä, joista toisella, abortin kieltämiseen tähtäävällä lakiesityksellä, pyritään tiukentamaan Puolan vuonna 1993 perhesuunnittelusta, ihmisen sikiön suojelusta ja laillisen raskaudenkeskeytyksen edellytyksistä annettua lakia, joka on jo ennestään yksi EU:n rajoittavimmista aborttilaeista, poistamalla laillinen mahdollisuus

aborttiin tapauksissa, joissa sikiö on vaikeasti tai hengenvaarallisesti epämuodostunut, ja siten kieltämään abortin saanti kokonaan; ottaa huomioon, että toisella, pedofilian kieltämiseen tähtävällä lakiesityksellä, pyritään tekemään opettajien, terveydenhuollon työntekijöiden ja muiden kasvatusalan ammattilaisten alaikäisille antamasta seksuaalikasvatuksesta rikos, josta voidaan määrätä vankeusrangaistus;

- D. ottaa huomioon, että kattava, ikätasolle sopiva ja näyttöön perustuva seksuaalikasvatus on avainasemassa, jotta voidaan kehittää lasten ja nuorten taitoja muodostaa terveitä, tasa-arvoisia, kasvattavia ja turvallisia suhteita sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa, mukaan lukien haitallisten sukupuolinnormien ja sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan, homofobiaan ja transfobiaan kohdistuvien asenteiden muuttaminen, ehkäistä syrjintää sekä hyväksikäytön ja sukupuoleen perustuvan väkivallan kaikkia muotoja ja auttaa vähentämään teiniraskauksia ja riskinottoa sekä lisätä ehkäisyn käyttöä;
- E. ottaa huomioon, että Puolan parlamentin alahuone oli oikeudellisesti velvoitettu tarkastelemaan kansalaisaloitteisiin perustuvia lakiesityksiä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun se aloitti tehtävänsä; ottaa huomioon, että Puolan parlamentti äänesti 16. huhtikuuta 2020 sen puolesta, että kaksi kansalaisaloitteisiin perustuvaa lakiesitystä, jotka koskevat abortin saantia ja alaikäisten seksuaalikasvatusta, palautetaan valiokuntaan; toteaa, että ajankohtia, jolloin parlamentin valiokunnat tutkivat lakiesityksiä, ei ole vielä ilmoitettu;
- F. ottaa huomioon, että lakiesitykset, joilla säädettiin tiukoista toimenpiteistä abortin kieltämiseksi tai pyrittiin kieltämään lähes kokonaan oikeus aborttiin, aiheuttivat vuosina 2016, 2018 ja 2020 naisten ja kansalaisjärjestöjen joukkomielenosoituksia koko maassa ja ulkomailla, mukaan lukien naisten nk. Black Monday -lakko vuonna 2016; ottaa huomioon, että valitettavasti vuoden 2019 alusta lähtien yli 80 aluetta, maakuntaa tai kuntaa on antanut päätöslausemia, joissa ne ovat julistautuneet vapaiksi niin kutsutusta hlbt-ideologiasta, tai ne ovat hyväksyneet kokonaan tai osittain niin kutsuttuja alueellisia perheoikeuksien peruskirjoja, joissa syrjitään erityisesti yksinhuoltajia ja hlbt-vanhempia ja -henkilöitä ja joilla käytännössä rajoitetaan EU:n kansalaisten vapaata liikkuvuutta;
1. suhtautuu myönteisesti siihen, ettei Puolan parlamentti hyväksynyt 16. huhtikuuta 2020 kahta kansalaisaloitteisiin perustuvaa lakiesitystä, jotka koskevat abortin saantia ja alaikäisten kattavaa ja ikätasolle sopivaa seksuaalikasvatusta; pitää valitettavana, ettei Puolan parlamentti tiukasti hylännyt näitä kahta lakiesitystä, ja vastustaa näiden lakiesitysten palauttamista valiokuntaan käsittelyn jatkamista varten, sillä kumpikin niistä vaarantaisi ihmisoikeudet; pitää mahdollista tulevaa äänestystä näistä lakiesityksistä mahdollisena uhkana SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistetuille EU:n peruseriaatteille, erityisesti ihmisoikeuksien ja ihmisarvon kunnioittamiselle, syrjimättömyydelle ja tasa-arvolle mukaan lukien miesten ja naisten tasa-arvo, sekä seksuaali- ja lisääntymisterveydelle sekä -oikeuksille ja hlbt-henkilöiden oikeuksille ja kansalaisyhteiskunnan työlle;
 2. kehottaa Puolan hallitusta ja maan parlamentin jäseniä lopettamaan näiden kahden lakiesityksen käsittelyn, koska maassa ja koko Euroopassa on käyty voimakasta, tarpeellista ja oikeutettua keskustelua niiden esiin tuomista moraalisisista kysymyksistä ja ne ovat johtaneet protesteihin ja koska ne vahingoittaisivat peruuttamattomasti

tuhansien naisten, pariskuntien, perheiden, lasten ja nuorten, joista monet kuuluvat yhteiskunnan nuorimpiin ja heikoimmassa asemassa oleviin, elämää ja perusoikeuksia, samoin kuin seksuaali- ja lisääntymisterveyden alan kasvattajien, mukaan lukien opettajat, kenttätöntekijät, terveydenhuoltohenkilöstö ja perusoikeusaktivistit, elämää ja oikeuksia; pitää erittäin huolestuttavina toistuvia yrityksiä ottaa käyttöön, käsitellä ja uudistaa lainsäädäntöä pyrkimyksenä rajoittaa naisten oikeuksia ja sukupuolten tasa-arvoa; kehottaa Puolan parlamentin jäseniä pidättymään uusista yrityksistä rajoittaa naisten ja nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia;

3. pitää valitettavina viimeaikaisia lakiesityksiä, joiden mukaan terveydenhuoltolaitoksia ei enää oikeudellisesti velvoitettaisi osoittamaan vaihtoehtoista laitosta tapauksissa, joissa lääkärit kieltäytyvät abortista henkilökohtaisen vakaumuksen vuoksi; esittää uudelleen huolensa omatuntolausekkeen käytöstä ja siitä, että potilaiden ohjaamiseen toiseen laitokseen ei ole luotettavia mekanismeja ja että naisilla, joilta on evätty laillisen abortin saanti, ei ole oikea-aikaisia muutoksenhakukeinoja; muistuttaa, että ihmisoikeuksia koskevan oikeuden mukaan lääkäreillä ei pitäisi olla mahdollisuutta heikentää naisten luovuttamatonta oikeutta saada oikea-aikaisesti kaikkia seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluja eikä oikeutta elämään, terveyteen ja yksityisyyteen; kehottaa Puolan hallitusta noudattamaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätöksiä³ ja toteaa tuomioistuimen todenneen, että laillisen abortin saannin esteet loukkaavat käytännössä ihmisoikeuksia, ja kehottaa hallitusta siksi sisällyttämään lakiin säännöksen, jonka mukaan epäamistapauksessa terveydenhuoltolaitoksen on osoitettava toinen erikoislääkäri tai laitos, joka suorittaa raskaudenkeskeytyksen; kehottaa kumoamaan lain, jolla rajoitetaan naisten ja tyttöjen mahdollisuutta saada jälkiehkäisytabletteja;
- 4 toteaa painokkaasti, että seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia koskevien palveluiden kieltäminen on naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan muoto, ja muistuttaa, että tieteellisesti paikkansapitävän tiedon puute loukkaa yksilöiden oikeutta tehdä seksuaali- ja lisääntymisterveyttään ja -oikeuksiaan koskevia tietoon perustuvia valintoja;
5. kannustaa Puolan viranomaisia panemaan Euroopan neuvoston Istanbulin yleissopimuksen täytäntöön konkreettisesti ja vaikuttavasti etenkin varmistamalla voimassa olevan lainsäädännön soveltamisen koko maassa ja tarjoamalla riittävästi laadukkaita turvakoteja väkivallan uhreiksi joutuneille naisille ja heidän lapsilleen;
6. on huolissaan naisten oikeuksien heikkenemisestä, kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien jatkuvasta kaventumisesta ja siitä, ettei Puolassa suojella riittävästi naisten ja nuorten tyttöjen perusoikeutta terveyteen, ja toteaa, että seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet, mukaan lukien tiedon saatavuus ja itsemääräämisoikeus, ovat tämän oikeuden olennainen osa ja niitä suojataan kansainvälisellä oikeudella; on huolissaan myös siitä, että nuoret hlbt-henkilöt menettävät oikeutensa ja että heidän mielenterveytensä ja fyysinen turvallisuutensa ovat erityisesti vaarassa hallituksen aktivisteihin ja järjestöihin jatkuvasti ratsioiden, rahoituksen lopettamisen ja pelottelun avulla kohdistamien iskujen vuoksi;

³ R.R., TYSIAC ja P. and S. v. Puola (valitukset 27617/04, 5410/03, 57375/08).

7. korostaa, että lisääntymisterveyspalvelujen esteetön ja oikea-aikainen saatavuus sekä naisten lisääntymiseen liittyvän itsenäisyyden ja päätöksenteon kunnioittaminen ovat ratkaisevan tärkeitä naisten ihmisoikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon suojelemiseksi; muistuttaa, että kansainväliset ihmisoikeuselimet ovat toistuvasti vahvistaneet, että erittäin rajoittavat aborttilait ovat ihmisoikeusnormien vastaisia ja niitä on uudistettava; muistuttaa arvostelleensa ankarasti jo 14. syyskuuta 2016⁴ ja 15. marraskuuta 2017⁵ antamissaan päätöslauselmissa kaikkia lainsäädäntöehdotuksia, joilla kielletäisiin abortti tapauksissa, joissa sikiö on vaikeasti tai hengenvaarallisesti epämuodostunut, koska ne johtaisivat laillisen abortin lähes täydelliseen kieltämiseen Puolassa, koska suurin osa laillisista aborteista tehdään tällä perusteella;
8. korostaa, että naiset, jotka päättävät keskeyttää raskauden, joko matkustavat toiseen maahan saadakseen turvallisia ja laillisia aborttipalveluja tai tekevät kotona mahdollisesti vaarallisia toimenpiteitä ja saattavat vaarantaa henkensä näiden toimenpiteiden aikana, ja että tämä koskee erityisesti köyhiä naisia; toteaa jälleen, että seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeutta koskevien palveluiden, kuten turvallisen ja laillisen abortin, epääminen on naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan muoto;
9. muistuttaa painokkaasti, että sukupuolta ja seksuaalisuutta koskevan kattavan ja ikätasolle sopivan tiedon sekä seksuaali- ja lisääntymisterveydenhuollon saatavuus, mukaan lukien seksuaalikasvatus, perhesuunnittelu, ehkäisymenetelmät sekä turvallinen ja laillinen abortti, ovat olennaisen tärkeitä, jotta voidaan luoda myönteinen ja kunnioittava lähestymistapa seksuaalisuuteen ja sukupuolisuhteisiin sekä mahdollisuus riskittömiin seksuaalisiin kokemuksiin ilman pakottamista, syrjintää ja väkivaltaa;
10. muistuttaa, että nuorille on annettava voimavaroja ja suojelua tarjoamalla heille ikätasolle sopivaa tietoa sukupuolesta ja seksuaalisuudesta sekä mahdollistamalla seksuaali- ja lisääntymisterveydenhuollon saanti; korostaa, että sen sijaan, että sukupuolta ja seksuaalisuutta koskevan tiedon ja kasvatuksen puute suojelisi nuoria, se vaarantaa nuorten turvallisuuden ja hyvinvoinnin, koska se tekee heistä, mukaan lukien tytöt ja hlti-nuoret, joihin sukupuolten epätasa-arvo ja sosiaaliset normit erityisesti vaikuttavat, alttiita seksuaaliselle riistolle, hyväksikäytölle ja väkivallalle; vaatii, että kasvattajia, lääkäreitä ja hoitajia tuetaan, suojellaan ja kannustetaan tarjoamaan näitä tietoja;
11. muistuttaa, että kasvatus on paitsi itsessään ihmisoikeus, myös edellytys muiden perusoikeuksien ja -vapauksien toteutumiseksi; muistuttaa, että Puolalla on kansainvälisen ihmisoikeuksia koskevan oikeuden mukainen velvollisuus tarjota kattavaa, pakollista, ikätasolle sopivaa, standardoitua, näyttöön perustuvaa ja tieteellisesti tarkkaa seksuaalikasvatusta; palauttaa mieliin, että tällainen kasvatus on välttämätön osa koulujen opetusohjelmaa, jotta voidaan täyttää Maailman terveysjärjestön Euroopan osalta antamat nuorten kasvatusta ja suojelua koskevat standardit; toteaa, että tällaisessa kasvatuksessa olisi käsiteltävä muun muassa seksuaalista suuntautumista ja sukupuoli-identiteettiä, seksuaalisuuden ilmaisemista, ihmissuhteita ja suostumuksen antamista sekä annettava tietoa kielteisistä seurauksista

⁴ EUVL C 204, 13.6.2018, s. 95.

⁵ EUVL C 356, 4.10.2018, s. 44.

tai sairauksista, kuten sukupuoliteitse tarttuvista infektioista ja HI-viruksesta, ei-toivotusta raskaudesta, seksuaalisesta väkivallasta ja haitallisista käytännöistä, kuten groomingista ja naisten sukuelinten silpomisesta;

12. kehottaa Puolan hallitusta tuomitsemaan viipymättä alue- ja paikallisviranomaisten hyväksymät niin kutsuttujen hlbti-vapaiden alueiden perustamista koskevat päätöslauselmat ja toteuttamaan niiden johdosta asianmukaisia oikeudellisia toimia, koska ne loukkaavat perusoikeuksia ja lietsovat hlbti+-henkilöihin Puolassa kohdistuvaa vihaa, pelkoa ja uhkailua; palauttaa mieliin 18. joulukuuta 2019 antamansa päätöslauselman hlbti+-henkilöihin kohdistuvasta julkisesta syrjinnästä ja vihapuheesta, mukaan lukien hlbti-vapaat alueet⁶; kehottaa Puolan hallitusta toteuttamaan toimenpiteitä hlbti+-henkilöiden suojelemiseksi, puuttumaan kaikkiin ihmisoikeusloukkauksiin ja takaamaan yksityishenkilöiden sekä naisten ja hlbti+-henkilöiden etuja ajavien järjestöjen oikeudet ja vapaudet yhteiskunnassa;
13. muistuttaa, että SEU-sopimuksen 7 artiklan mukainen menettely voidaan käynnistää, jos on olemassa selvä vaara, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti 2 artiklassa tarkoitettuja arvoja; uskoo vahvasti, että naisten, hlbti+-henkilöiden ja muiden vähemmistöjen oikeuksien loukkaukset loukkaavat vakavasti SEU-sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettuja tasa-arvon ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen arvoja, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina; kehottaa komissiota seuraamaan tilannetta ja arvioimaan, rikkovatko hlbti-vapaiden alueiden perustaminen kolmasosaan Puolan kunnista, homofobiset lausunnot ja muut vähemmistöjen oikeuksien loukkaukset SEU-sopimuksen 2 artiklan ja 3 artiklan 2 kohdan, SEUT-sopimuksen 21 artiklan ja IV ja V osaston sekä perusoikeuskirjan 45 artiklan määräyksiä; kehottaa komissiota sen jälkeen käsittelemään lausunnon perusteluineen SEUT-sopimuksen 258 artiklan mukaisesti ja harkitsemaan tarvittaessa asianmukaisen rikkomusmenettelyn käynnistämistä; kehottaa komissiota keskeyttämään unionin rakennerahastojen tuen maksamisen alueille, joilla sitä olisi käytetty unionin arvoja loukkaaviin hlbti+-henkilöiden vastaisiin toimiin; kehottaa neuvostoa käsittelemään näitä kysymyksiä käynnissä olevien Puolan tilannetta koskevien kuulemisten yhteydessä;
14. kehottaa Puolan hallitusta sisällyttämään seksuaalisen suuntautumisen sekä sukupuoli-identiteetin ja -ominaisuudet Puolan rikoslakiin suojeltuina henkilökohtaisina ominaisuuksina, jotta Puolan hlbti+-henkilöiden oikeudet voidaan varmistaa;
15. kehottaa tarjoamaan Puolassa kattavaa ja ikätasolle sopivaa kansainvälisten normien mukaista koulutusta seksuaalisuudesta ja syrjimättömyydestä, jotta voidaan torjua homofobiaa, syrjiviä asenteita, sukupuolistereotypioita sekä seksuaalisuuteen ja lisääntymisterveyteen liittyviä myyttejä; kehottaa Puolan hallitusta varmistamaan, että nuoret saavat kattavaa, ikätasolle sopivaa ja näyttöön perustuvaa opetusta seksuaalisuudesta ja syrjimättömyydestä koulujen opetusohjelmissa eurooppalaisten ja kansainvälisten normien mukaisesti ja että päteviä opettajia ja kasvattajia tuetaan, jotta tällaista koulutusta voidaan tarjota tosiasioiden pohjalta ja puolueettomasti; kehottaa Puolan viranomaisia pidättymään näiden tavoitteiden vastaisen politiikan hyväksymisestä ja kaikista kurinpitotoimista opettajia ja kasvattajia vastaan tai heidän

⁶ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2019)0101.

leimaamisestaan, kun he antavat seksuaalisuuteen ja syrjimättömyyteen liittyvää opetusta;

16. kehottaa Puolan hallitusta noudattamaan suosituksia, jotka Euroopan parlamentti esitti seksuaalikasvatuksen kriminalisoinnista 14. marraskuuta 2019 antamassaan päätöslauselmassa⁷, sekä Euroopan neuvoston ja WHO:n suosituksia;
17. katsoo, että parlamentin hyväksynnän vuosia 2021–2027 koskevalle monivuotiselle rahoituskehykselle, johon sisältyy perusoikeuksien ja arvojen ohjelma, ehtona olisi oltava Euroopan unionin arvojen kunnioittaminen; kehottaa jälleen luomaan mekanismin, jolla unionin talousarviota suojataan tapauksissa, joissa jäsenvaltioilla on yleisiä puutteita oikeusvaltioperiaatteen noudattamisessa, ja on valmis olemaan antamatta hyväksyntäänsä monivuotiselle rahoituskehykselle, jos tällaisesta mekanismista ei päästä poliittiseen yhteisymmärrykseen; kehottaa Puolan viranomaisia varmistamaan riittävän rahoituksen unionin tason välineiden, kuten monivuotisen rahoituskehyn ja muiden pilottihankkeiden avulla, asettamaan monivuotisen rahoituskehyn rahoituksen perusoikeuksia puolustavien järjestöjen, myös naisten oikeuksia ajavien ja hlbt+-henkilöiden järjestöjen, ulottuville, sekä puuttumaan lisääntyvään byrokraatiaan ja perusoikeuksia puolustavien järjestöjen, myös naisten oikeuksia ajavien järjestöjen, ja aktivistien rahoituksen rajoituksiin.

7

**ASIAN KÄSITTELY
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

Otsikko	Sen toteaminen, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta
Viiteasiakirjat	2017/0360R(NLE)
Asiasta vastaava valiokunta	LIBE
Lausunnon antanut valiokunta Ilmoitettu istunnossa (pvä)	FEMM 27.5.2020
Valmistelija Nimitetty (pvä)	Evelyn Regner 27.4.2020
Hyväksytty (pvä)	3.7.2020
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 24 -: 6 0: 3

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

24	+
RE	Abir Al-Sahlani, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos, Hilde Vautmans, Chrysoula Zacharopoulou
GUE/NGL	Eugenia Rodríguez Palop, Elena Kountoura
EPP	Frances Fitzgerald, Cindy Franssen, Arba Kokalari, Sirpa Pietikäinen, Christine Schneider, Elissavet Vozemberg-Vrionidi
S&D	Robert Biedroń, Viliija Blinkevičiūtė, Heléne Fritzon, Lina Gálvez Muñoz, María Noichl, Pina Picierno, Evelyn Regner
GREENS/EFA	Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Ernest Urtasun, Alice Kuhnke

6	-
ID	Christine Anderson, Simona Baldassarre, Annika Bruna, Isabella Tovaglieri
ECR	Margarita de la Pisa Carrión, Jadwiga Wiśniewska

3	0
EPP	Rosa Estaràs Ferragut, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Livia Járóka

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää

**ASIAN KÄSITTELY
ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

Otsikko	Sen toteaminen, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta	
Viiteasiakirjat	2017/0360R(NLE)	
Kuuleminen / hyväksyntäpyyntö (pvä)	7.5.2020	
Asiasta vastaava valiokunta Ilmoitettu istunnossa (pvä)	LIBE 27.5.2020	
Valiokunnat, joilta on pyydetty lausunto Ilmoitettu istunnossa (pvä)	AFCO 27.5.2020	FEMM 27.5.2020
Valiokunnat, jotka eivät antaneet lausuntoa Päätös tehty (pvä)	AFCO 8.6.2020	
Esittelijä(t) Nimitetty (pvä)	Juan Fernando López Aguilar 14.10.2019	
Valiokuntakäsittely	13.7.2020	14.7.2020
Hyväksytty (pvä)	16.7.2020	
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 52	–: 15
	0: 0	
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Magdalena Adamowicz, Konstantinos Arvanitis, Katarina Barley, Pietro Bartolo, Nicolas Bay, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareş Bogdan, Saskia Bricmont, Joachim Stanisław Brudziński, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Caterina Chinnici, Clare Daly, Marcel de Graaff, Lena Düpont, Laura Ferrara, Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Sylvie Guillaume, Andrzej Halicki, Balázs Hidvéghi, Evin Incir, Sophia in 't Veld, Patryk Jaki, Livia Járóka, Marina Kaljurand, Fabienne Keller, Peter Kofod, Moritz Körner, Juan Fernando López Aguilar, Nuno Melo, Roberta Metsola, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Nicola Procaccini, Emil Radev, Paulo Rangel, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Ralf Seekatz, Michal Šimečka, Martin Sonneborn, Sylwia Spurek, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Annalisa Tardino, Tomas Tobé, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Bettina Vollath, Jadwiga Wiśniewska, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos	
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Abir Al-Sahlani, Bartosz Arłukowicz, Malin Björk, Delara Burkhardt, Gwendoline Delbos-Corfield, Nathalie Loiseau, Erik Marquardt, Sira Rego, Domènec Ruiz Devesa, Paul Tang, Hilde Vautmans, Tomáš Zdechovský	
Jätetty käsiteltäväksi (pvä)	20.7.2020	

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
ASIESTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

52	+
EPP	Magdalena Adamowicz, Bartosz Arłukowicz, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareș Bogdan, Lena Dūpont, Andrzej Halicki, Nuno Melo, Roberta Metsola, Nadine Morano, Emil Radev, Paulo Rangel, Ralf Seekatz, Tomas Tobé, Javier Zarzalejos, Tomáš Zdechovský
S&D	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Delara Burkhardt, Caterina Chinnici, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Juan Fernando López Aguilar, Marina Kaljurand, Javier Moreno Sánchez, Domènec Ruiz Devesa, Sylwia Spurek, Paul Tang, Bettina Vollath, Elena Yoncheva
RENEW	Abir Al-Sahlani, Sophia in 't Veld, Fabienne Keller, Moritz Körner, Nathalie Loiseau, Maite Pagazaurtundúa, Michal Šimečka, Ramona Strugariu, Hilde Vautmans
GREENS/EFA	Saskia Bricmont, Damien Carême, Gwendoline Delbos-Corfield, Erik Marquardt, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Tineke Strik
GUE/NGL	Konstantinos Arvanitis, Malin Björk, Clare Daly, Sira Rego
NI	Laura Ferrara, Martin Sonneborn

15	-
EPP	Balázs Hidvéghi, Livia Járóka
ID	Nicolas Bay, Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Marcel De Graaff, Peter Kofod, Annalisa Tardino, Tom Vandendriessche
ECR	Joachim Stanisław Brudziński, Jorge Buxadé Villalba, Patryk Jaki, Nicola Procaccini, Jadwiga Wiśniewska
NI	Milan Uhrík

0	0

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää